

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562
และแนวโน้มปี 2563

Agricultural Economic Outlook

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563

Agricultural Economic Outlook

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาคเกษตรในปี 2562 และคาดการณ์แนวโน้มในปี 2563 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนใช้ประโยชน์จากรายงานดังกล่าว

การจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตรจากศูนย์สารสนเทศการเกษตร และสถานการณ์รายสินค้าจากสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งการประมวลสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในภาพรวมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน และหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาแจ้งกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร โทรศัพท์ 0-2940-6488 หรืออีเมล bappecon@gmail.com เพื่อจะได้ปรับปรุงรายงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ธันวาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(ก)
ส่วนที่ 1 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563	1
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจภายนอก	2
เศรษฐกิจไทยในภาพรวม	7
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร	9
ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562	26
แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563	33
ส่วนที่ 2 ความผูกของเกษตรกร ปี 2561	41
ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็น (Cold Chain) ในสินค้าเน่าเสียง่าย (Perishable Goods)	50
ส่วนที่ 4 กระทบของเกษตรกรฯ กับบทบาทที่ทำหาย...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	55

(ก)

บทสรุปผู้บริหาร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 0.7 0.8 2.7 และ 2.0 ตามลำดับ ส่วนสาขาประมง หดตัวร้อยละ 1.3

ปัจจัยบวก

- สภาพอากาศเย็นในช่วงปลายปี 2561 เอื้ออำนวยให้ไม้ผลทั้งทุเรียน มังคุด และเงาะ มีการออกดอกติดผลให้ผลผลิตได้จำนวนมาก ไม้ยืนต้นมีเนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตพืชดังกล่าว เพิ่มขึ้น ในส่วนของการผลิตสินค้าปศุสัตว์ มีระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีการวางแผนการผลิต และการเฝ้าระวังควบคุมโรคระบาดอย่างต่อเนื่อง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งพัฒนาภาคเกษตร โดยเน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยได้ดำเนินนโยบายที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer และพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่มีศักยภาพ ทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด โดยใช้หลักการตลาดนำการผลิตควบคู่กับการใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทำให้การผลิตสินค้าเกษตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น

ปัจจัยลบ

- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2562 มีสภาพอากาศที่ร้อนจัดและแห้งแล้ง ประกอบกับปริมาณน้ำ น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลต่อการเติบโตของข้าว อ้อย และสับปะรด รวมทั้งการติดผลของลำไยลดลง นอกจากนี้ ฝนที่มามากและภาวะฝนทิ้งช่วงยังทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืช

- ในช่วงปลายเดือนสิงหาคม-กันยายน 2562 พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคเหนือ ได้รับผลกระทบจากพายุโซนร้อน “โพดุล” เกิดปัญหาอุทกภัย ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกพืช ได้รับความเสียหาย

- การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชหลายชนิด อาทิ การระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพด ปลายจุด โรคใบด่างมันสำปะหลัง โรคไหม้ข้าว และโรคใบร่วงยางพารา ทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย

- การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีทิศทางลดลง เนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว โดยเฉพาะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างจีนยังคงชะลอตัว

(ข)

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.0-3.0 โดยสาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 2.1-3.1 สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 2.3-3.3 สาขาประมง ขยายตัวร้อยละ 1.5-2.5 สาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวร้อยละ 2.5-3.5 และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 1.2-2.2 โดยมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

- การดำเนินนโยบายด้านการเกษตรที่ต่อเนื่อง ทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การวางแผนการผลิตอย่างเหมาะสม การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการผลิต และยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตร การบริหารการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่มีเสถียรภาพมากขึ้น
- เศรษฐกิจไทยโดยรวม ปี 2563 ที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการบริโภคและการใช้สินค้าเกษตรในประเทศอย่างต่อเนื่อง
- เศรษฐกิจโลกในปี 2563 มีแนวโน้มขยายตัวได้ ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยปรับตัวดีขึ้น

อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย: ร้อยละ

สาขา	2562	2563
ภาคเกษตร	0.5	2.0-3.0
พืช	0.7	2.1-3.1
ปศุสัตว์	0.8	2.3-3.3
ประมง	-1.3	1.5-2.5
บริการทางการเกษตร	2.7	2.5-3.5
ป่าไม้	2.0	1.2-2.2

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจภายนอก

1.1 เศรษฐกิจโลก

ในเดือนตุลาคม 2562 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกปี 2562 จะขยายตัวร้อยละ 3.0 ซึ่งเป็นการขยายตัวในระดับต่ำสุดตั้งแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี 2551-2552 โดยเศรษฐกิจของประเทศและกลุ่มประเทศที่สำคัญ อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน ยูโรโซน และอาเซียน 5 มีแนวโน้มชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปี 2561 เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความตึงเครียดทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ความวิตกกังวลเกี่ยวกับ Brexit ปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเมืองในหลายประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าและการตัดสินใจของนักลงทุนทั่วโลก ทำให้ธนาคารกลางของหลายประเทศ ทั้งสหรัฐอเมริกา ยุโรป จีน ดำเนินมาตรการผ่อนคลายทางการเงินเพิ่มเติม เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย และการเพิ่มปริมาณการเข้าซื้อพันธบัตร

เมื่อพิจารณาถึงเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญ พบว่า **เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา** ขยายตัวร้อยละ 2.4 โดยมีแรงกระตุ้นในด้านบวกจากการบริโภคภาคเอกชนที่ยังขยายตัวต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจ้างงานที่ปรับตัวดีขึ้น ขณะที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมและการส่งออกมีแนวโน้มลดลง ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายนโยบายการเงินที่ร้อยละ 2.0 ส่งผลให้ธนาคารกลางสหรัฐฯ ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลง สำหรับกลุ่มยูโรโซน (เยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน) ขยายตัวในระดับต่ำร้อยละ 1.2 เนื่องจากความอ่อนแอของการผลิตภาคอุตสาหกรรมมาตั้งแต่กลางปี 2561 ซึ่งได้รับผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัว รวมถึงการปรับมาตรฐานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกใหม่ที่ส่งผลต่อการผลิตในหมวดยานยนต์ อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายในภาคครัวเรือนยังคงขยายตัวได้ดี **เศรษฐกิจญี่ปุ่น** ขยายตัวร้อยละ 0.9 จากการบริโภคของภาคครัวเรือนที่เร่งตัวขึ้นก่อนการปรับขึ้นภาษีการบริโภค ซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 สำหรับการใช้จ่ายภาครัฐและการลงทุนมีทิศทางเพิ่มขึ้นเช่นกัน ส่วนการส่งออกยังมีแนวโน้มลดลง **เศรษฐกิจจีน** ขยายตัวร้อยละ 6.1 โดยอุปสงค์ภายในประเทศทั้งการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนชะลอตัวลง ส่วนการส่งออกลดลงจากการกีดกันทางการค้าและการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า สำหรับเศรษฐกิจของอาเซียน 5 (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม) ขยายตัวร้อยละ 4.8 โดยการค้าและการลงทุนชะลอตัวอย่างมีนัยสำคัญจากมาตรการกีดกันทางการค้า และความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการผลิต และภาคการส่งออก

ทั้งนี้ IMF คาดว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2563 จะอยู่ที่ร้อยละ 3.4 โดยยังคงมีปัจจัยเสี่ยงในเรื่องความตึงเครียดจากสงครามทางการค้าสหรัฐฯ และจีน การปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐฯ ความผันผวนของภาวะการเงินโลก และการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อช่วยชดเชยผลจากสงครามการค้า สำหรับเศรษฐกิจสหรัฐฯ ยูโรโซน ญี่ปุ่น จีน และอาเซียน 5 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.1 1.4 0.5 5.8 และ 4.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกและประเทศต่าง ๆ

หน่วย: ร้อยละ

ประเทศ	2561	2562f	2563f
โลก	3.6	3.0	3.4
สหรัฐอเมริกา	2.9	2.4	2.1
ยูโรโซน*	1.9	1.2	1.4
ญี่ปุ่น	0.8	0.9	0.5
จีน	6.6	6.1	5.8
อาเซียน 5**	5.2	4.8	4.9

ที่มา: World Economic Outlook, October 2019, IMF

หมายเหตุ: * ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน

** ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม

f ตัวเลขประมาณการ

1.2 เศรษฐกิจการเกษตรโลก

สถานการณ์ด้านราคาสินค้าเกษตรและอาหารในตลาดโลก สะท้อนจากดัชนีราคาอาหารซึ่งจัดทำโดย Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) พบว่า ดัชนีราคาอาหารเฉลี่ยในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 อยู่ที่ระดับ 170.6 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 จากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 169.1 โดยกลุ่มสินค้าที่มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เนื้อสัตว์ผลิตภัณฑ์นม และน้ำตาล ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีราคาเฉลี่ยลดลง ได้แก่ ธัญพืช และน้ำมันพืช

■ ราคาสินค้ากลุ่มเนื้อสัตว์เฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 เพิ่มขึ้น โดยราคาเนื้อสุกรปรับตัวสูงขึ้น จากความต้องการนำเข้าของทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกันในสุกร (African Swine Fever: ASF) ด้านราคาเนื้อแกะสูงขึ้น เนื่องจากปริมาณการผลิตของกลุ่มประเทศโอเชียเนียลดลง ขณะที่ความต้องการนำเข้าเนื้อแกะของโลก

ยังคงเพิ่มขึ้น ส่วนราคาเนื้อสัตว์ปีกและราคาเนื้อวัว ค่อนข้างผันผวนตามความต้องการของตลาด และ
ค่าเงินของประเทศผู้นำเข้า-ส่งออก

- ราคาสินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 เพิ่มขึ้น โดยราคาผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญ ได้แก่ เนย เนยแข็ง นมผง และนมผงขาดมันเนย ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากครึ่งแรกของปี 2562 ผลผลิตลดลงตามสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ประกอบกับมีความต้องการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น

- ราคาน้ำตาลเฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 เพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศบราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตหลักมีการนำอ้อยไปผลิตเอทานอลเพื่อใช้ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ประกอบกับค่าเงินเรียลที่แข็งค่าขึ้น ทำให้ราคาน้ำตาลส่งออกสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังคาดการณ์ว่าผลผลิตในปีเพาะปลูก 2562/2563 จะลดลง เนื่องจากอินเดียมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยลดลงเมื่อเทียบกับฤดูกาลที่ผ่านมา

- ราคาสินค้ากลุ่มธัญพืชเฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ลดลง โดยราคาข้าวสาลีมีการปรับตัวลดลงมากที่สุด เนื่องจากสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีความพร้อมในการส่งออกผลผลิตได้ในปริมาณมาก สำหรับราคาข้าวโพดลดลงเนื่องจากมีผลผลิตที่พร้อมส่งออกอย่างต่อเนื่อง และจากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตข้าวโพดของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ผลิตและส่งออกข้าวโพดรายใหญ่ที่สุดในโลกสูงกว่าที่ผ่านมา ส่วนราคาข้าวปรับตัวลดลงเล็กน้อย โดยราคาข้าวเมล็ดยาว (อินดิกา) ปรับตัวลดลง ขณะที่ข้าวเมล็ดสั้น (จาปอนิกา) และข้าวหอมมีทิศทางเพิ่มขึ้น ซึ่งราคาข้าวค่อนข้างผันผวนไปตามความต้องการของตลาด

- ราคาสินค้ากลุ่มน้ำมันพืชเฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ลดลง โดยราคาน้ำมันปาล์ม ยังคงมีทิศทางลดลงเนื่องจากปริมาณสต็อกสะสมที่มีอยู่มากในประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออก รายใหญ่ แต่ในระยะต่อไปราคาอาจปรับตัวขึ้นเนื่องจากในปีนี้มีสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยในพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน สำหรับราคาน้ำมันถั่วเหลืองปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากความต้องการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นในภาคการผลิตอาหารและไบโอดีเซล ประกอบกับสหรัฐอเมริกามีรายงานผลผลิตที่ต่ำกว่าปริมาณที่คาดการณ์ส่วนราคาน้ำมันเรพซิดและน้ำมันทานตะวัน ค่อนข้างผันผวนตามพื้นที่ในการเพาะปลูกและความต้องการของตลาด

ตารางที่ 2 ดัชนีราคาอาหารโลก จำแนกตามกลุ่มสินค้า

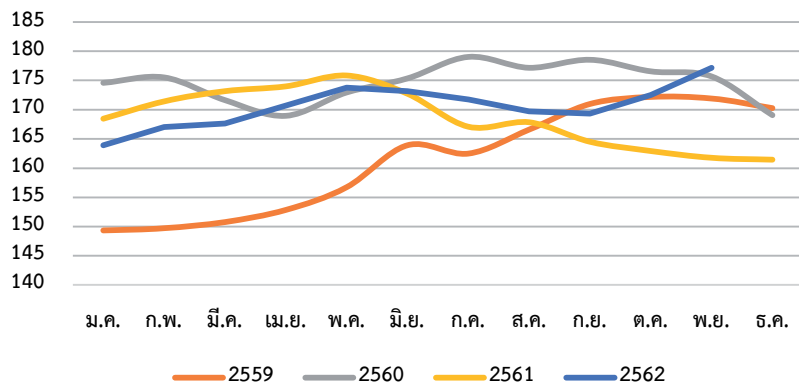
กลุ่มสินค้า	เฉลี่ย ม.ค.-พ.ย.		อัตราการเปลี่ยนแปลง* (ร้อยละ)
	2561	2562	
ดัชนีราคาอาหารโลก	169.1	170.6	0.9
เนื้อสัตว์	166.7	174.5	4.7
ผลิตภัณฑ์นม	195.0	198.7	1.9
น้ำตาล	177.3	179.3	1.2
ธัญพืช	165.1	164.4	-0.4
น้ำมันพืช	145.7	132.5	-9.1

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)

หมายเหตุ: * จากการคำนวณของกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ดัชนีราคาอาหารโลก ปี 2559 – 2562

(Food Price Index, 2002 – 2004 = 100)

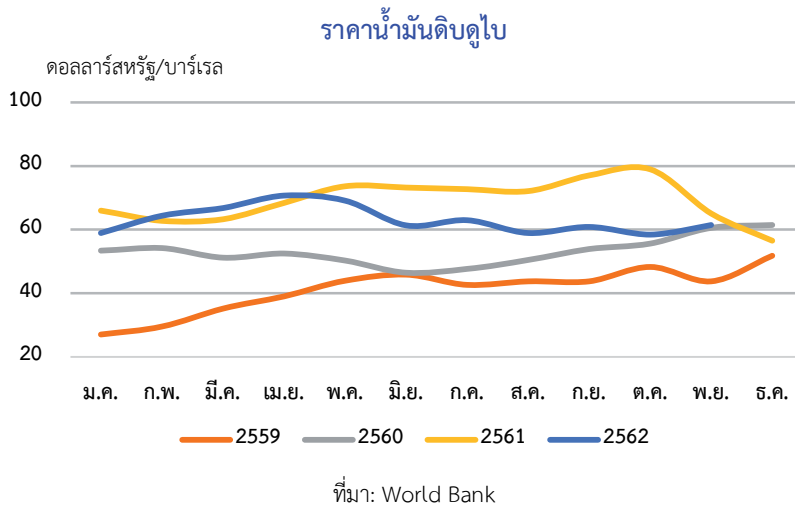

ที่มา: FAO

1.3 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ราคาน้ำมันดิบดูไบในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 เฉลี่ยอยู่ที่ 63.07 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 70.30 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล หรือลดลงร้อยละ 10.3 เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันลดลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว โดยการถดถอยของภาคอุตสาหกรรม การค้า และสถานการณ์ของภาคธุรกิจ รวมทั้งการชะลอตัวของการค้ารถยนต์นั่ง

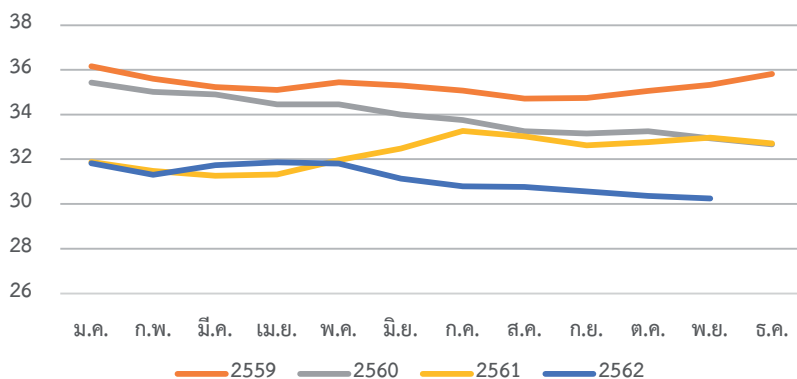
ส่วนบุคคลของโลก ซึ่งเป็นเครื่องชี้สำคัญที่สะท้อนความต้องการใช้น้ำมันที่ลดลงต่อเนื่อง ในขณะที่การผลิตน้ำมันดิบของสหรัฐอเมริกายังคงเพิ่มขึ้น และกดดันให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลง

1.4 อัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐเฉลี่ยเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 อยู่ที่ 31.12 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 32.27 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.56 เนื่องจากแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง ส่งผลให้ธนาคารกลางสหรัฐฯ และธนาคารกลางในหลายประเทศมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสถานการณ์สงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาที่ยังไม่ได้ข้อยุติ ส่งผลให้มีเงินลงทุนจากต่างชาติไหลเข้ามาในไทยอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากค่าเงินบาทถูกมองว่าเป็นสินทรัพย์ปลอดภัย สะท้อนจากเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยที่อยู่ในเกณฑ์ดี ดุลบัญชีเดินสะพัดที่ยังเกินดุลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับคู่ค้าและคู่แข่งอื่น ๆ เงินบาทยังเคลื่อนไหวแข็งค่าขึ้น สะท้อนจากดัชนีค่าเงินบาท (NEER) และดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (REER) ที่เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. เศรษฐกิจไทยในภาพรวม

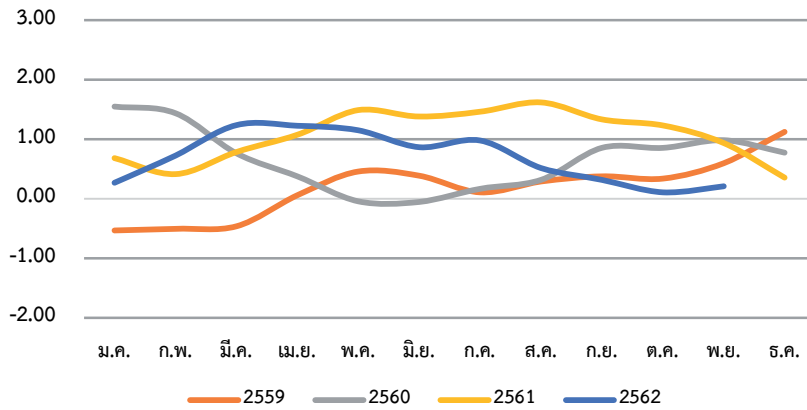
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คาดว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2562 จะขยายตัวร้อยละ 2.6 (ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2562) ปรับตัวลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือน สิงหาคม 2562 เนื่องจากการส่งออกขยายตัวชะลอลง ซึ่งเป็นผลจากการส่งออกที่ขยายตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีน ที่มีแรงกดดันเพิ่มขึ้น ประกอบกับการเบิกจ่ายงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจอยู่ในระดับต่ำ ขณะที่การลงทุนภาครัฐขยายตัวได้ค่อนข้างช้า รวมทั้งการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ปรับตัวลดลง

สศช. คาดว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2563 จะขยายตัวร้อยละ 2.7-3.7 โดยมีแรงสนับสนุนสำคัญ ประกอบด้วย 1) อุปสงค์ภายในประเทศทั้งในด้านการใช้จ่ายภาคครัวเรือน การลงทุนภาคเอกชน และการลงทุนภาครัฐ มีแนวโน้มขยายตัวในเกณฑ์ที่น่าพอใจ 2) การส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้นภายใต้แนวโน้มการปรับตัวดีขึ้นของเศรษฐกิจโลกและการปรับตัวของภาคการส่งออกต่อมาตรการกีดกันทางการค้า 3) การดำเนินมาตรการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาครัฐ และ 4) ภาคการท่องเที่ยวที่มีการปรับตัวดีขึ้น

ในปี 2562 อัตราดอกเบี้ยนโยบาย อยู่ที่ร้อยละ 1.25 ต่อปี ลดลงร้อยละ 0.25 ต่อปี จากร้อยละ 1.50 จากผลการประชุมของคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2562 เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวต่ำกว่าที่ประเมินไว้ เนื่องจากการส่งออกที่ลดลง ส่งผลให้การจ้างงาน และอุปสงค์ในประเทศชะลอลง สำหรับอัตราเงินเฟ้อทั่วไป มีแนวโน้มต่ำกว่าขอบล่างของกรอบเป้าหมาย (กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5) นอกจากนี้ การใช้นโยบายการเงินที่ผ่อนคลายมากขึ้น จะช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ และทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

กลับสู่กรอบเป้าหมายในระยะต่อไป ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 0.7 ต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยในช่วงเดียวกันของปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 1.1

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

3. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร

3.1 ปัจจัยพื้นฐาน

1) เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และเนื้อที่ให้ผลของพืชที่สำคัญ

ในปี 2562 เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน เนื้อที่ให้ผลยางพารา และปาล์มน้ำมัน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ส่วนเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลดลง โดยคาดว่าในปี 2563 เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน เนื้อที่ให้ผลยางพาราและปาล์มน้ำมัน จะมีทิศทางเพิ่มขึ้น ขณะที่เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และเนื้อที่ให้ผลพืชที่สำคัญ (Outlook)

หน่วย: ล้านไร่

สินค้า	2561	2562*	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	2563*	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ข้าวนาปี	59.98	59.96	-0.03	60.00	0.06
ข้าวนาปรัง	12.07	11.00	-8.88	7.57	-31.18
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	6.87	6.82	-0.78	6.77	-0.69
มันสำปะหลัง**	8.33	8.67	4.07	8.75	0.94
อ้อยโรงงาน (รวมพันธุ์)**	11.52	11.80	2.45	11.92	0.96
ยางพารา***	20.67	21.66	4.75	22.25	2.74
ปาล์มน้ำมัน***	5.35	5.60	4.66	5.81	3.71

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: * ข้อมูลพยากรณ์ ณ เดือนพฤศจิกายน 2562

** เนื้อที่เก็บเกี่ยว

*** เนื้อที่ให้ผล

2) สภาพลมฟ้าอากาศ (กรมอุตุนิยมวิทยา)

กรมอุตุนิยมวิทยาได้ประเมินผลกระทบของลมฟ้าอากาศที่มีต่อพืชในประเทศไทย ในช่วงฤดูเพาะปลูก โดยจัดทำเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงกันยายนของทุกปี ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ การประเมินนี้จะพิจารณาเฉพาะผลกระทบอันเนื่องมาจากสภาพฝน และพิจารณาจากค่า Generalized Monsoon Index (GMI) ซึ่งเป็นค่าดัชนีความแห้งแล้งทางการเกษตร ที่แสดงถึงผลกระทบที่เกิดแก่พืชที่กำลังเจริญเติบโต อันมีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดแคลนความชื้น โดย GMI จะมีค่าขึ้นอยู่กับปริมาณฝนรายเดือนในระหว่างช่วงฤดูมรสุมนั้น ๆ

เดือนมิถุนายน 2562 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามันประเทศไทย และอ่าวไทยตลอดเดือน โดยมีกำลังแรงเป็นระยะ ๆ ประกอบกับมีร่องมรสุมพาดผ่านบริเวณภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ระยะหนึ่งก่อนจะเลื่อนขึ้นไปพาดผ่านประเทศเมียนมาตอนบนของภาคเหนือประเทศลาว และประเทศเวียดนามตอนบน ในช่วงกลางเดือน อีกทั้งมีหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมบริเวณประเทศเวียดนามตอนบน ในบางช่วงทำให้ประเทศไทยตอนบนมีการกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอและพื้นที่ส่วนใหญ่มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่า 150 มิลลิเมตร และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยพบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และบางพื้นที่ของภาคกลาง มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งวัดปริมาณฝนได้ 25.0 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 87) ส่วนบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือที่ จังหวัดกระบี่ วัดปริมาณฝนได้ 567.8 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 117) โดยปริมาณฝนรวมมากที่สุดของประเทศไทย วัดได้ 1,011.3 มิลลิเมตรที่ จังหวัดตราด (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 21)

ผลการวิเคราะห์ GMI: พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยตอนบน และบางพื้นที่ของภาคใต้ มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์แล้งถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-30) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน ตาก เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร ขอนแก่น มุกดาหาร มหาสารคาม ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครสวรรค์ ลพบุรี ชลบุรี พัทลุง และระนอง ที่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-20) สำหรับบริเวณอื่น ๆ มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงความชื้นสูงกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 41-90) ยกเว้น บริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภูเก็ต และกระบี่ ที่มีความชื้นเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91-100)

เดือนกรกฎาคม 2562 หลายพื้นที่ของประเทศไทยตอนบนมีฝนน้อยและบางพื้นที่ไม่มีรายงานฝนตกต่อเนื่องในช่วงต้นเดือนและกลางเดือน เนื่องจากร่องมรสุมที่พาดผ่านภาคเหนือตอนบน ได้เลื่อนขึ้นไปพาดผ่านบริเวณประเทศจีนตอนใต้ในช่วงกลางเดือน อีกทั้งมีกำลังอ่อน และ

ไม่ปรากฏชัด ส่วนในช่วงปลายเดือนปริมาณและการกระจายของฝนในประเทศไทยตอนบนเพิ่มมากขึ้น โดยเดือนนี้มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าใกล้ประเทศไทยจำนวน 2 ลูก ได้แก่ พายุโซนร้อน “มูน” บริเวณทะเลจีนใต้ตอนบนที่เคลื่อนขึ้นฝั่งและสลายตัวบริเวณประเทศเวียดนามตอนบนในช่วงต้นเดือน และพายุโซนร้อน “วิภา” ที่เคลื่อนตัวอยู่บริเวณทะเลจีนใต้ตอนบนในช่วงปลายเดือนกับมีหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมบริเวณประเทศเวียดนามตอนบนในช่วงปลายเดือนทำให้ประเทศไทยตอนบนมีฝนเพิ่มขึ้นในช่วงดังกล่าว สำหรับภาคใต้ปริมาณฝนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงกลางเดือนเนื่องจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันภาคใต้และอ่าวไทยมีกำลังแรงปริมาณฝนรวมตลอดทั้งเดือนในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยอยู่ระหว่าง 50-200 มิลลิเมตร และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่มีปริมาณฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดกำแพงเพชร วัดปริมาณฝนได้ 28.0 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 83) ส่วนบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดสงขลา วัดปริมาณฝนได้ 168.3 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 69) โดยปริมาณฝนรวมมากที่สุดของประเทศไทยวัดได้ 856.8 มิลลิเมตร ที่จังหวัดตราด (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 7)

ผลการวิเคราะห์ GMI: พบว่า บริเวณที่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์แล้งถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-30) ได้ขยายพื้นที่เพิ่มมากขึ้นจากเดือนที่ผ่านมา โดยครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ของประเทศไทยตอนบนและบางส่วนของภาคใต้โดยเฉพาะพื้นที่แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-20) ซึ่งยังคงเกิดต่อเนื่องจากเดือนที่แล้วบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน ตาก เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร ขอนแก่น มุกดาหาร มหาสารคาม ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครสวรรค์ ชลบุรี และระยอง อีกทั้งมีพื้นที่แล้งจัดเพิ่มขึ้นในบริเวณจังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก กำแพงเพชร เลย นครพนม ศรีสะเกษ สุรินทร์ นครราชสีมา ชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และตรัง นอกจากนี้สภาวะฝนค่อนข้างแล้ง (GMI มีค่าระหว่าง 31-40) ได้ขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นจากเดือนที่แล้วเช่นกัน โดยเกิดขึ้นในบริเวณจังหวัดสุโขทัย ตาก หนองคาย นครสวรรค์ ราชบุรี อัญญา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สงขลา และสตูล อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ทางตอนล่างของภาคกลาง ชายฝั่งตอนล่างของภาคตะวันออก และตอนล่างของภาคใต้ ที่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงความชื้นสูงเกินกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 41-90) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดกระบี่ ที่มีความชื้นสูงเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91-100) ต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนมิถุนายนและบริเวณจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความชื้นสูงเกินความต้องการ

เดือนสิงหาคม 2562 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามันประเทศไทย และอ่าวไทยตลอดเดือน และมีกำลังแรงเป็นระยะ ๆ ประกอบกับร่องมรสุมพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในช่วงต้นเดือนและปลายเดือน และบางช่วงได้เลื่อนขึ้นไป

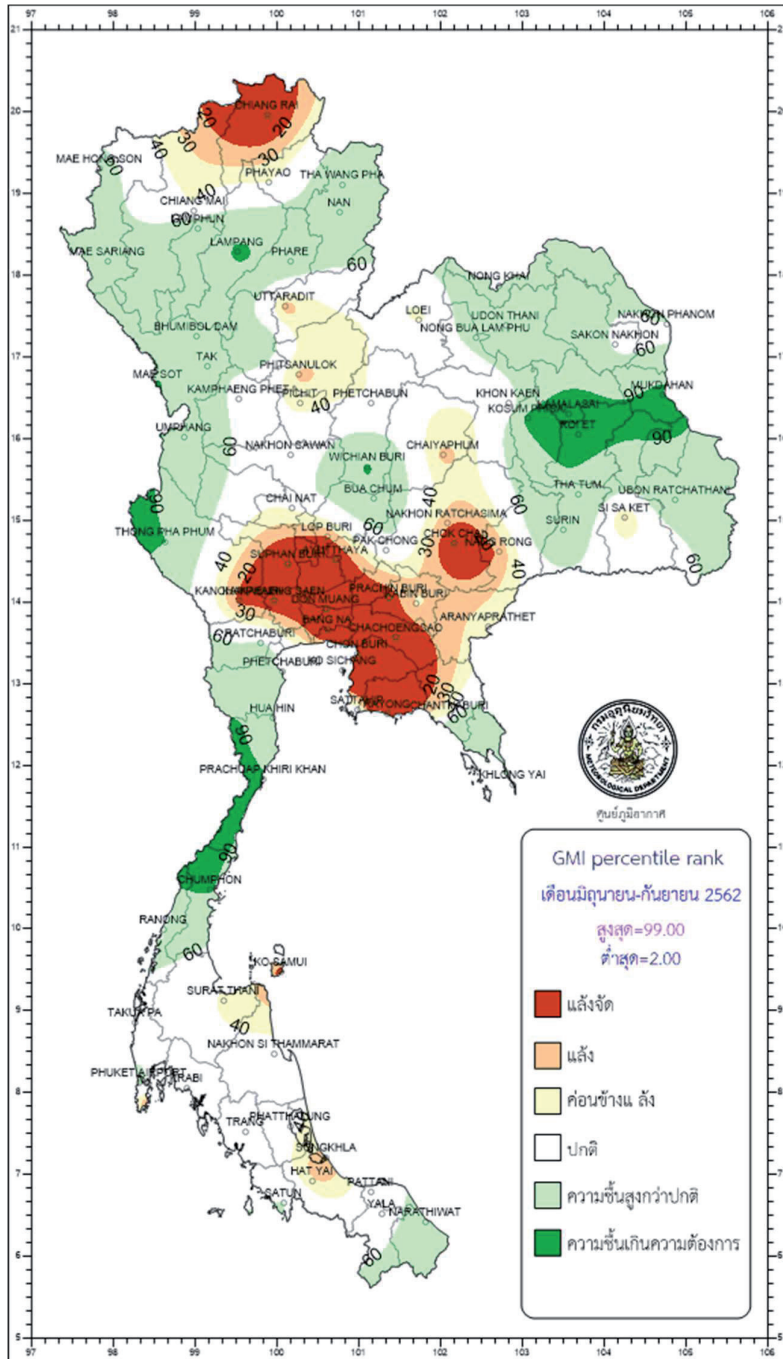
พาดผ่านบริเวณประเทศเมียนมาลาวและเวียดนามตอนบน อีกทั้งมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวเข้าสู่ประเทศไทยจำนวน 2 ลูก คือ พายุโซนร้อน “วิภา” ที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยบริเวณจังหวัดน่าน ในวันที่ 4 สิงหาคม 2562 ซึ่งมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันและพายุโซนร้อน “โพดุล” ที่เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2562 ส่งผลให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีฝนตกหนาแน่น โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีฝนเพิ่มขึ้นชัดเจนในช่วงปลายเดือน ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในหลายพื้นที่ โดยประเทศไทยมีปริมาณฝนรวมตลอดเดือนสูงกว่าค่าปกติในเกือบทุกภาค สำหรับปริมาณฝนรวมตลอดเดือนในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 200–400 มิลลิเมตร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่มีปริมาณฝนสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยพื้นที่ที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด วัดปริมาณฝนได้ 789.2 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 200) บริเวณที่มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดระยอง วัดปริมาณฝนได้ 20.4 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 84) และเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณฝนน้อยที่สุด ส่วนปริมาณฝนมากที่สุดวัดได้ 1,260.2 มิลลิเมตร คือ จังหวัดตราด (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 22)

ผลการวิเคราะห์ GMI: พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงมีความชื้นสูงกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 41-90) โดยมีบางพื้นที่ที่มีความชื้นเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91-100) ได้แก่ จังหวัดลำปาง น่าน สุโขทัย ตาก เพชรบูรณ์ หนองคาย มุกดาหาร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และลพบุรี แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีพื้นที่แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-20) ต่อเนื่องจากเดือนที่ผ่านมาในบริเวณจังหวัดเชียงราย สุรินทร์ บุรีรัมย์ สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง อีกทั้งมีพื้นที่แล้งจัดเพิ่มขึ้นในบริเวณจังหวัดนครปฐม พระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร สระแก้ว ชลบุรี ระยอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ค่อนข้างแล้ง (GMI มีค่าระหว่าง 31-40) อยู่ในบริเวณจังหวัดนครราชสีมา สุพรรณบุรี ชลบุรี สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

เดือนกันยายน 2562 ประเทศไทยมีฝนน้อยและการกระจายของฝนไม่ค่อยสม่ำเสมอ โดยมีฝนตกหนาแน่นเป็นระยะ ๆ ในช่วงต้นเดือน และกลางเดือน ส่วนมากบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงต้นเดือน โดยพายุโซนร้อน “คาจิกิ” พาดเข้าสู่บริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งต่อมาได้เคลื่อนขึ้นฝั่งบริเวณประเทศเวียดนามตอนกลางและได้เคลื่อนเข้าสู่ประเทศลาว แล้วอ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชันที่เมืองสาละวันในช่วงเย็น ก่อนจะเคลื่อนตัวกลับไปทางประเทศเวียดนามอีกครั้ง แล้วเคลื่อนตัวลงสู่ทะเลจีนใต้ตอนบนในช่วงค่ำของวันเดียวกัน และเคลื่อนตัวห่างออกไป จากนั้นในช่วงกลางเดือนร่องมรสุมได้เลื่อนลงมาพาดผ่านบริเวณภาคกลางตอนล่าง ภาคใต้ตอนบน และภาคตะวันออก ระยะหนึ่ง ก่อนจะเลื่อนกลับขึ้นไปพาดผ่านภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามันประเทศไทย และอ่าวไทยเกือบตลอดเดือน กับมีลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม

ภาคใต้ และอ่าวไทยในช่วงปลายเดือน อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายเดือนบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนได้แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบน ส่งผลให้ร่องมรสุมเลื่อนลงไปพาดผ่านบริเวณภาคใต้ และอ่าวไทยทำให้บริเวณประเทศไทยตอนบนมีฝนลดลงในช่วงดังกล่าว สำหรับปริมาณฝนรวมตลอดเดือนในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 100-300 มิลลิเมตร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่มีปริมาณฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยปริมาณฝนมากที่สุดในเดือนนี้วัดได้ 1,155.1 มิลลิเมตร ที่จังหวัดตราด (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 51.4) ส่วนปริมาณฝนน้อยที่สุดวัดได้ 57.1 มิลลิเมตร ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.8)

ผลการวิเคราะห์ GMI: พบว่า พื้นที่ที่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงความขึ้นเกินความต้องการ มีพื้นที่ลดลง (GMI มีค่าระหว่าง 41-100) แต่ยังคงมีความชื้นสูงกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 61-90) ในบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน สุโขทัย ตาก หนองคาย อุดรธานี สกลนคร นครพนม อุบลราชธานี สุรินทร์ นครสวรรค์ ลพบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี จันทบุรี ตราด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นราธิวาส ระนอง และภูเก็ต โดยพื้นที่ที่ยังคงมีความชื้นเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91-100) ได้แก่ จังหวัดลำปาง ตาก เพชรบูรณ์ มุกดาหาร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร สำหรับพื้นที่ที่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างแล้งถึงแล้ง (GMI มีค่าระหว่าง 21-40) ได้ขยายบริเวณเพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมา ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณจังหวัดพะเยา อุดรดิตถ์ พิษณุโลก เลย รวมถึงบางพื้นที่ของภาคตะวันออก และภาคใต้ บริเวณจังหวัดจันทบุรี สงขลา และภูเก็ต โดยพื้นที่แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0-20) ได้เพิ่มพื้นที่ขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี ปราจีนบุรี และชลบุรี และหลายพื้นที่ยังคงแล้งจัดต่อเนื่องจากเดือนที่ผ่านมา ได้แก่ จังหวัดเชียงราย สุรินทร์ สุพรรณบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทราชลบุรี ระยอง และสุราษฎร์ธานี

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา

3) สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ กรมชลประทาน
ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562)

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 ปริมาณน้ำในอ่างฯ ทั้งหมด 50,595 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 67 ของความจุอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั้งหมด ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 ที่มีปริมาณ 61,354 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 18 สำหรับปริมาณน้ำที่สามารถใช้การได้ 26,666 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 51 ของปริมาณน้ำในอ่างฯ ทั้งหมด และสามารถรับน้ำได้อีก 25,471 ล้านลูกบาศก์เมตร

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ โดยแยกเป็นรายภาค มีรายละเอียดดังนี้

ภาคเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 12,669 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 49 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2561 ที่มีปริมาณ 20,171 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 37 ปริมาณน้ำใช้การได้ 5,825 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 13,156 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ภูมิพล มีปริมาณน้ำ 5,934 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 44) สิริกิติ์ มีปริมาณน้ำ 5,294 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 56) และแควน้อยบำรุงแดน มีปริมาณน้ำ 495 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 53)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 6,272 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 61 ของความจุอ่างฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีปริมาณ 6,179 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ปริมาณน้ำใช้การได้ 4,473 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 4,094 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ อุบลรัตน์ มีปริมาณน้ำ 588 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 24) สิรินคร มีปริมาณน้ำ 1,848 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 94)

ภาคกลาง ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 658 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 37 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2561 ที่มีปริมาณ 1,152 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 43 ปริมาณน้ำใช้การได้ 574 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 1,130 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำ 349 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 36)

ภาคตะวันตก ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 23,419 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 88 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2561 ที่มีปริมาณ 24,370 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 4 ปริมาณน้ำใช้การได้ 10,133 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 3,326 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ศรีนครินทร์ มีปริมาณน้ำ 15,565 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 88) และวชิราลงกรณ มีปริมาณน้ำ 7,770 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 88)

ภาคตะวันออก ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 1,627 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 66 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2561 ที่มีปริมาณ 2,340 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 30

ปริมาณน้ำใช้การได้ 1,476 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 851 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ คลองสี่แยก มีปริมาณน้ำ 145 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 35)

ภาคใต้ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 5,950 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 67 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2561 ที่มีปริมาตร 7,141 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 17 ปริมาณน้ำใช้การได้ 4,186 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 2,913 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ รัชชประภา มีปริมาณน้ำ 3,862 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 68) บางกลาง มีปริมาณน้ำ 862 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 59) และแก่งกระเจาน มีปริมาณน้ำ 547 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 77)

3.2 ผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ 2562

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการพัฒนาการเกษตรตามแนวนโยบายของรัฐบาล โดยเน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุด มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) การส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์

เพื่อให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด รวมทั้งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเพิ่มศักยภาพแก่ตนเองและชุมชน ให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.1) พัฒนาเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) และเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งในทุกกระดับ เพิ่มศักยภาพการผลิต การตลาด ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรทางเลือก เกษตรผสมผสาน พัฒนาอาชีพในจังหวัดชายแดนใต้/พื้นที่ คทช. พัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาอาสาสมัครเกษตรกร และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรกรเชิงพาณิชย์ (Commercial Farmer)

1.2) พัฒนาความเข้มแข็งกลุ่ม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ พัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความสามารถในการแข่งขัน เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและสมาชิก ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิต การตลาด การบริการ และการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกร เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มสู่ Smart Group กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

1.3) ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินให้เกษตรกรเข้าถึงได้ โดยจัดที่ดินให้เกษตรกร จัดที่ดินชุมชน และออกหนังสืออนุญาต กสน.3 และ กสน.5 ให้กับสมาชิกนิคมสหกรณ์

1.4) การช่วยเหลือด้านหนี้สินแก่เกษตรกร โดยชดเชยดอกเบี้ยให้เกษตรกรรายย่อยผ่านสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ทำให้เกษตรกรรายย่อยที่มีหนี้สินและประสบภัยธรรมชาติ ได้รับการพักชำระหนี้/จำหน่ายหนี้เป็นศูนย์/ชดเชยดอกเบี้ย และไถ่ถอน จำนอง ขายฝาก/ชำระหนี้กู้ยืม ไม่ให้เจ้าหน้าที่บังคับตามคำพิพากษารวม

1.5) การสนับสนุนเงินหรือปัจจัยการผลิต เพื่อลดต้นทุนยางพารา โดยให้สินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่สถาบันเกษตรกรเพื่อรวบรวมยางพารา สนับสนุนสินเชื่อสถาบันเกษตรกรแปรรูปยางพารา ส่งเสริมการใช้ยางในหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนชาวสวนยางรายย่อยประกอบอาชีพเสริมและปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยาง ปาล์มน้ำมัน โดยสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สนับสนุนการปลูกข้าวโพดหลังฤดูทำนา

1.6) การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ โดย (1) จัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย ได้แก่ ป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ โดยปรับปรุงและพัฒนาระบบระบายน้ำ (2) บริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม ซ่อมแซม/บำรุงรักษา/เพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทานและการบริหารจัดการน้ำ และจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง (3) การช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง

2) การพัฒนาการผลิต

2.1) พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ได้แก่ ผลผลิตและกระจายพันธุ์ดีสู่เกษตรกร โดยการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตคุณภาพดี เพื่อนำไปผลิตพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรและสำรองพันธุ์พืชในกรณีเกิดภัยธรรมชาติ 63 ชนิด (พืชไร่ 11 ชนิด พืชสวน 33 ชนิด ปัจจัยการผลิต 19 ชนิด) การพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชรองรับประชาคมอาเซียน รับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นมาตรฐานสากล และพัฒนาหน่วยตรวจรับรองเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐานสากล ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ผลิตพันธุ์หม่อนไหมและวัสดุย้อมสี ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำและปศุสัตว์ ผลิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี และอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์

2.2) การวิจัยและนวัตกรรม ได้แก่ ด้านพืช วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืชจากแบบดั้งเดิมไปสู่เกษตรสมัยใหม่ ด้านประมง พัฒนาการสร้างความเข้มแข็งด้านการประมง อุตสาหกรรมประมง และโครงสร้างพื้นฐานการวิจัย ด้านปศุสัตว์ พัฒนาอาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์ การตรวจวินิจฉัยโรคสัตว์ พัฒนาพันธุ์สัตว์ และการขยายพันธุ์โดยเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การวิจัยและพัฒนาที่ดิน การจัดการดินและน้ำ การสร้างต้นแบบการจัดการดินอย่างยั่งยืนและการจัดการดินในระบบเกษตรอินทรีย์ พัฒนาเทคโนโลยีด้านหม่อนไหมและด้านฝนหลวง รวมทั้งสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์

2.3) ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ได้แก่ ด้านพืช โดยตรวจรับรองแหล่งผลิตเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP ตรวจสอบโรคศัตรู/แปรรูปเพื่อรับรอง

ตามมาตรฐานการจัดการตามระบบ GMP/HACCP พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ พัฒนาเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรตามระบบ GAP พัฒนาการจัดการสินค้าเกษตรและการตลาดขั้นต้น ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแล พ.ร.บ. **ด้านประมง** โดยตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าประมง ตรวจสอบมาตรฐานและสุขอนามัย ฟาร์ม ตรวจสอบสถานประกอบการ และตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าประมง รวมทั้งเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคและเชื้อดื้อยา และควบคุมเฝ้าระวังการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสัตว์น้ำ ซากสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ และ**ด้านปศุสัตว์** โดยตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ตามเกณฑ์มาตรฐาน ตรวจสอบมาตรฐานสถานประกอบการ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานฮาลาล

2.4) การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของด่านตรวจสัตว์น้ำที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3 แห่ง บูรณาการป้องกันการลักลอบนำเข้า ส่งออกสัตว์น้ำ หรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ปัจจัยการผลิตและสินค้าเกษตร และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ด้านกฎหมาย/ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกแก่ผู้ประกอบการ (2) พัฒนาด่านกักกันสัตว์ เพื่อให้บริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ 11 แห่ง และ (3) พัฒนาด่านตรวจพืช 14 ด่าน ให้เป็นมาตรฐานสากล

2.5) บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map) ได้แก่ (1) พัฒนาข้อมูลสารสนเทศแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยจัดทำฐานข้อมูล เพื่อรองรับเขตเกษตรเศรษฐกิจ จัดทำแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ สำรวจและ จัดทำเขตการใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ สำรวจและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปรับปรุงข้อมูลเขต เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ และจัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ เกษตรกรรม (Zoning) รวมทั้งศึกษาเศรษฐกิจสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และ (2) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเลี้ยงสัตว์น้ำให้เกษตรกร ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวเพื่อทำเกษตรผสมผสาน สร้างการรับรู้ให้เกษตรกรและจัดทำแปลงต้นแบบ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยน

2.6) ส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ โดยการบริหารจัดการและขับเคลื่อนระบบ ส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ส่งเสริมการผลิตข้าวแปลงใหญ่ บริหารจัดการนาโดยใช้เทคโนโลยี เกษตรกรรมแม่นยำสูง ส่งเสริมประมงและการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต หม่อมใหม่ระบบแปลงใหญ่ ถ่ายทอดความรู้ด้านการรวมกลุ่ม การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต และการเชื่อมโยงการตลาด รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรในแปลงใหญ่ อบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้นำ จัดทำแปลงต้นแบบ จัดหาแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัย พัฒนาโรงงานแปรรูป และถ่ายทอดความรู้ในการผลิตตามมาตรฐาน GAP

2.7) ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยส่งเสริมการผลิต ข้าวอินทรีย์ และหม่อมใหม่อินทรีย์ ส่งเสริมและตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

เกษตรอินทรีย์ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์และการพัฒนาที่ดินเพื่อเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ พัฒนาต่อยอดศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS และพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ รมรงค์ตเฒ่าพางและตอซังพืช ตลอดจนการพัฒนาและรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (Q) ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ รวมถึงถ่ายทอดความรู้การผลิตตามมาตรฐานแก่เกษตรกร

2.8) การผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร โดยจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปี 2562/63 กำหนดอุปสงค์ข้าว อุทานข้าว และวางแผนการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ข้าว พื้นที่ 72.80 ล้านไร่ ผลผลิต 34.62 ล้านตันข้าวเปลือก แยกเป็นรอบที่ 1 ได้วางแผนการผลิตพื้นที่ 58.99 ล้านไร่ ผลผลิต 25.47 ล้านตันข้าวเปลือก รอบที่ 2 ได้วางแผนการผลิตพื้นที่ 13.81 ล้านไร่ ผลผลิต 9.15 ล้านตันข้าวเปลือก

2.9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร โดยสนับสนุนและจัดตั้งธนาคารสินค้าเกษตร 326 แห่ง ประกอบด้วย (1) สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมธนาคารสินค้าเกษตรในสหกรณ์ (2) ส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน และสนับสนุนปัจจัยการผลิต (3) สนับสนุนธนาคารผลผลิตสัตว์น้ำอย่างมีส่วนร่วม (4) จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ และ (5) บริหารจัดการธนาคารหม่อนไหม

2.10) ลดอุปสรรคในธุรกิจประมงพาณิชย์และประมงชายฝั่ง ได้แก่ ประเมินผลจับสัตว์น้ำในทะเลฝั่งอ่าวไทยและอันดามันและแหล่งน้ำจืด ออกใบอนุญาต ใบรับรอง หนังสืออนุญาต และหนังสือรับรองภายใต้ พรก. การประมง ติดตามและเฝ้าระวังการทำประมงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องควบคุมและตรวจสอบการเข้าออกเรือประมงในน่านน้ำไทย ตรวจเรือประมงและควบคุมเฝ้าระวังการทำประมงในทะเลและน่านน้ำภายใน ติดตามและเฝ้าระวังการทำประมงของเรือประมงและเรือขนถ่ายสัตว์น้ำไทยนอกน่านน้ำ ตรวจสุลลักษณะห้องเย็นรับฝาก สะพานปลา แพงปลา และท่าเทียบเรือ ตรวจสอบระบบตรวจสอบย้อนกลับของโรงงาน และบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกับชุมชน

2.11) พัฒนาศักยภาพกระบวนตลาดสินค้าเกษตร ด้วยการพัฒนาตลาดเกษตรกร ทั้ง 77 จังหวัด เชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์และข้าว GAP ครบวงจร ส่งเสริมการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรของสหกรณ์และพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของตลาดกลางสินค้าเกษตรให้สามารถเป็นช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตรในชุมชน จัดตลาดสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงสินค้าเกษตรเข้าสู่ระบบตลาด พัฒนาเว็บไซต์ซื้อขายออนไลน์รองรับการซื้อขายระดับสากล จัดตั้ง Mini อ.ต.ก. จัดมหกรรมแสดงสินค้าเกษตรคุณภาพ (อ.ต.ก. Fair) และตลาดน้ำ อ.ต.ก. เพื่อเป็นตลาดเกษตรท่องเที่ยว รวมทั้งการขยายช่องทางตลาดเกษตรกรด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างประเทศ

3) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต

3.1) การฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพดิน โดยปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ที่มีปัญหาทางกายภาพ ทั้งพื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็ม และดินกรด ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

โดยธรรมชาติและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน ชุมชนบนพื้นที่สูง พื้นที่เสี่ยงต่อดินถล่ม และพื้นที่วิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน พื้นที่พื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ พัฒนาพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อนโดยปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว ลดการเผา และการรณรงค์โลกปลอดซัง

3.2) บริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน โดยการสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต จัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดกลาง แหล่งน้ำและระบบส่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ชุมชน/ชนบท โครงการแก้มลิง การเชื่อมโยงและเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในอ่าง การลดการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรมและพื้นที่ชลประทานเดิมโดยปรับปรุงงานชลประทานเพื่อให้เกษตรกรในเขตพื้นที่ชลประทานสามารถได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย การจัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักและในลุ่มน้ำที่มีคุณภาพน้ำวิกฤต และจัดหาแหล่งน้ำในระดับไร่นา ชุมชน แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และแหล่งน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน

4) การอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านเกษตร

4.1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกษตร โดย (1) ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ตรวจสอบพื้นที่เพาะปลูก ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน พร้อมฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง Farmer One เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานแบบ Real time เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการเชิงนโยบาย (2) จัดทำระบบ E-commerce สินค้าเกษตรภาคการเกษตร ให้บริการแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในด้านการค้าออนไลน์ และ (3) ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน

4.2) พัฒนาระบบบริการภาครัฐ โดยจัดทำระบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการออกใบรับรองหน่วยตรวจสอบรับรอง ระบบการออกใบอนุญาตผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน และระบบการขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการตรวจสอบสินค้าเกษตรและอาหาร พัฒนาระบบการให้บริการเชื่อมโยงทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มช่องทางการชำระเงิน พัฒนาฐานข้อมูลและปรับปรุงระบบเชื่อมโยงการลงทะเบียนเพื่อออกใบอนุญาตนำเข้า-นำผ่าน ส่งออกผลิตภัณฑ์และปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

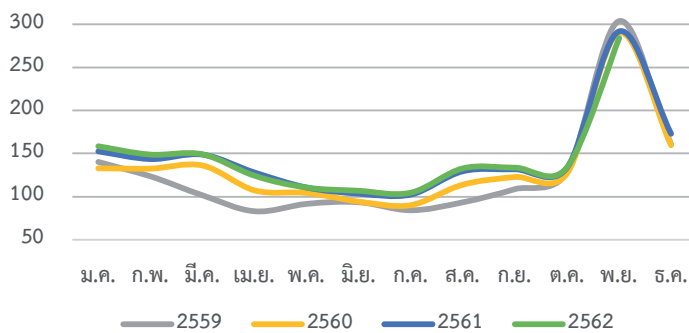
4.3) ปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้อต่อการทำธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวัน ได้แก่ (1) การปฏิรูประบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม และ (2) การออกกฎหมายใหม่ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง ร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาข้าวและชาวนาแห่งชาติ และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืน รวมทั้งเสนอแก้ไขกฎหมาย อาทิ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การชลประทานหลวง การพัฒนาที่ดิน การควบคุมยางพารา ปุ๋ยและพันธุ์พืช มาตรฐานสินค้าเกษตร และกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตร

4.4) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก โดยพัฒนาความร่วมมือและขยายการดำเนินงานด้านการเกษตรและ/หรือการเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศ 41 เรื่อง อาทิ การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ ครั้งที่ 40 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม การประชุมจัดทำแผนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไทย-เมียนมา ระยะ 3 ปี (2562-2564) ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และการประชุมหารือรายละเอียดโครงการแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ ตลอดจนแนวทางการจัดทำความร่วมมือร่วมกันในอนาคต ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

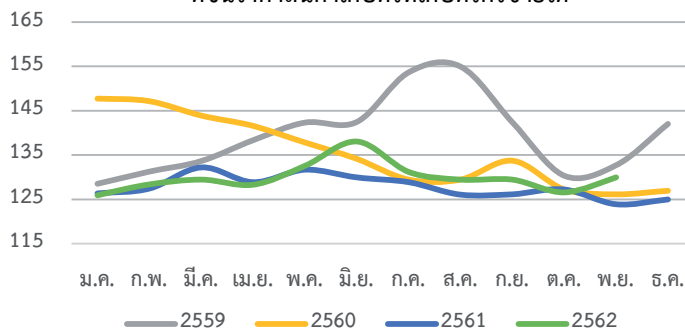
3.3 เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร

1) ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรและดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 144.3 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 143.3 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 129.9 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 128.1 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5

ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (ปีฐาน = 2548)

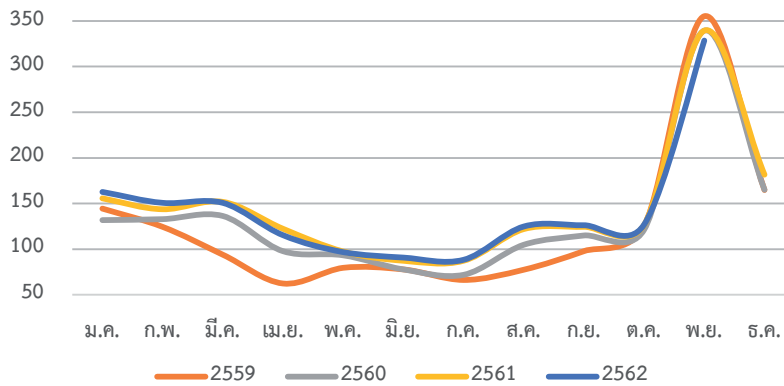
ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

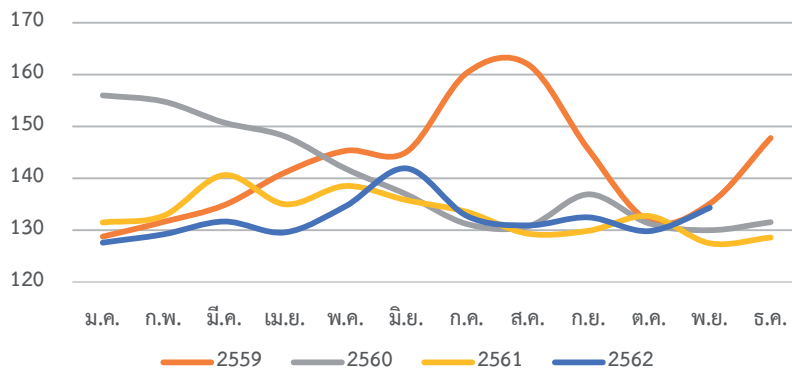
ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2) ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผลและดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผลเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 142.0 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 จากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 141.6 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 132.3 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ระดับ 133.4 หรือลดลงร้อยละ 0.8

ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผล (ปีฐาน = 2548)

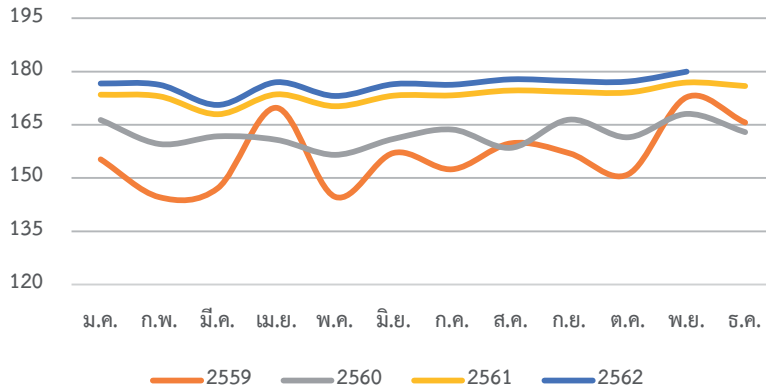
ดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้

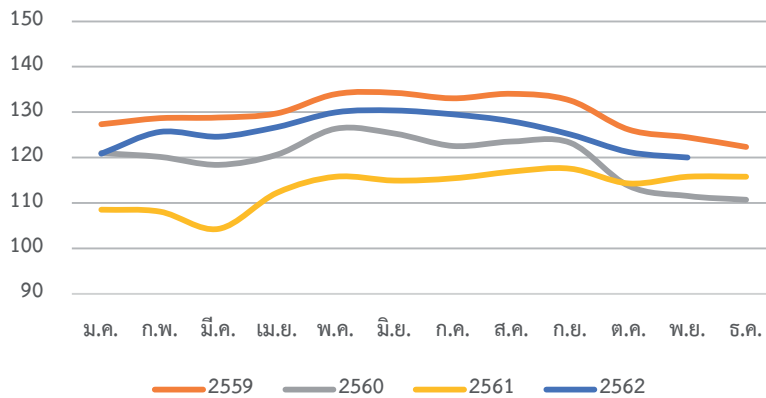
ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3) ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์และดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงเดือน มกราคม-พฤศจิกายน 2562 ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 176.2 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 จากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 173.1 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 125.6 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 113.1 หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 11.1

ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์ (ปีฐาน = 2548)

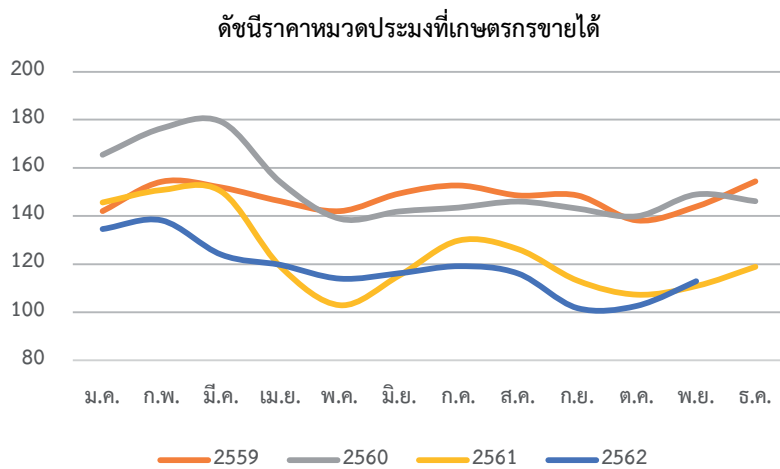
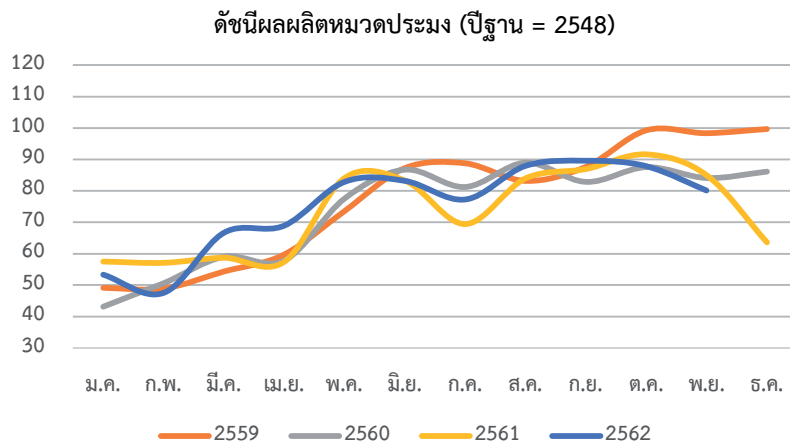

ดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) ดัชนีผลผลิตหมวดประมงและดัชนีราคาหมวดประมงที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ดัชนีผลผลิตหมวดประมงเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 75.0 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 จากช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 74.1 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดประมงที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 118.1 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 124.6 หรือลดลงร้อยละ 5.3

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

5) การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์

การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยไปตลาดโลก ในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2562 มีมูลค่าอยู่ที่ 1,091,510 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ซึ่งอยู่ที่ 1,173,306 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 7.0 โดยเป็นการลดลงในทุกตลาดส่งออกหลักที่สำคัญ ได้แก่ อาเซียน จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป สำหรับสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่มีมูลค่าส่งออกลดลง ได้แก่ ข้าวและผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ ยางพารา น้ำมันปาล์ม ปลาและผลิตภัณฑ์ ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์ และกุ้งและผลิตภัณฑ์ ส่วนสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ และนมและผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยไปยังตลาดที่สำคัญ

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก(ล้านบาท)		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	สินค้าส่งออกที่สำคัญ
	2561 (ม.ค. - ต.ค.)	2562 (ม.ค. - ต.ค.)		
โลก	1,173,306.37	1,091,510.09	-7.0	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา ข้าวและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและ ผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์
อาเซียน (9 ประเทศ)	307,432.96	266,758.87	-13.2	น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม ผลไม้และ ผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ ยางพารา
จีน	234,837.80	227,486.22	-3.1	ยางพารา ผลไม้และผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและ ผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์
ญี่ปุ่น	135,456.33	129,883.14	-4.1	เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ กุ้งและผลิตภัณฑ์ ยางพารา ผักและผลิตภัณฑ์
สหรัฐอเมริกา	105,519.40	105,150.19	-0.4	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ กุ้งและผลิตภัณฑ์ ยางพารา
สหภาพยุโรป (27 ประเทศ)	98,738.66	91,377.70	-7.5	เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ยางพารา ข้าวและผลิตภัณฑ์ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์
อื่น ๆ	291,321.21	270,853.96	-7.0	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา ข้าวและ ผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และ ผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและผลิตภัณฑ์

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรโดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

หมายเหตุ: สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าในพิกัดศุลกากร ตอนที่ 1-24, 35.05.10, 35.05.20, 40.01, 4002.80, 4002.91, 4002.99, 40.05, 44.03, 50.01 - 50.03, 52.01, 53.03

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยขยายตัวจากสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ส่วนสาขาประมงหดตัว

ปัจจัยบวก

- สภาพอากาศเย็นในช่วงปลายปี 2561 เอื้ออำนวยให้ไม้ผลทั้งทุเรียน มังคุด และเงาะ มีการออกดอกติดผลให้ผลผลิตได้จำนวนมาก ไม้ยืนต้นมีเนื้อให้ผลเพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตพืชดังกล่าวเพิ่มขึ้น ในส่วนของการผลิตสินค้าปศุสัตว์ มีระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีการวางแผนการผลิต และการเฝ้าระวังควบคุม โรคระบาดอย่างต่อเนื่อง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งพัฒนาภาคเกษตร โดยเน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยได้ดำเนินนโยบายที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer และพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิตส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่มีศักยภาพ ทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด โดยใช้หลักการตลาดนำการผลิตควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น

ปัจจัยลบ

- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2562 มีสภาพอากาศที่ร้อนจัดและแห้งแล้งประกอบกับมีปริมาณน้ำน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลต่อการเติบโตของข้าว อ้อยโรงงาน และสับปะรดโรงงาน รวมทั้ง การติดผลของลำไยลดลง ทำให้มีผลผลิตลดลง นอกจากนี้ ฝนที่มามากในช่วงเข้าสู่ฤดูฝน และภาวะฝนทิ้งช่วงยังทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืช

- ในช่วงปลายเดือนสิงหาคม – กันยายน 2562 พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ อาทิ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร มหาสารคาม กาฬสินธุ์ นครพนม สกลนคร เชียงใหม่ แพร่ น่าน พิจิตร และพิษณุโลก ได้รับผลกระทบจากพายุโซนร้อน “โพดุล” เกิดปัญหาอุทกภัย ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกพืชได้รับความเสียหาย

- การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชหลายชนิด อาทิ การระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด โรคใบด่างมันสำปะหลัง โรคไหม้ข้าว และโรคใบร่วงยางพารา ส่งผลทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย

- การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีทิศทางลดลง เนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว โดยเฉพาะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างจีนยังคงชะลอตัว

สาขาพืช

สาขาพืชในปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยพืชสำคัญที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน มังคุด และเงาะ โดยมันสำปะหลังมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเนื้อที่เก็บเกี่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากราคามันสำปะหลังในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง ภูมิใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกแทนพืชอื่น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสับปะรดโรงงาน เป็นต้น ประกอบกับมีการเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างเข้มงวดทำให้ผลผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้น **ยางพารา**มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากเนื้อที่กรี๊ดได้เพิ่มขึ้นจากพื้นที่ปลูกใหม่ในปี 2556 ที่ปลูกแทนในพื้นที่พืชไร่ ไม้ผล พื้นที่นา และปลูกแทนต้นยางพาราอายุมาก ประกอบกับเนื้อที่กรี๊ดได้ส่วนใหญ่เป็นต้นยางพาราที่มีอายุอยู่ในช่วงให้ผลผลิตสูง **ปาล์มน้ำมัน**มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันช่วงปี 2558-2559 เริ่มให้ผลได้ในปีนี้ ทำให้เนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้น ประกอบกับเนื้อที่ให้ผลของปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วงอายุที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งสภาพอากาศเอื้ออำนวยและปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการของต้นปาล์มน้ำมัน ทำให้ต้นปาล์มมีความสมบูรณ์และมีจำนวนทะลายเพิ่มขึ้น **ทูเรียน**มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากพื้นที่ปลูกใหม่ในปี 2557 เริ่มให้ผลผลิตในปีนี้ ประกอบกับสภาพอากาศเย็นในช่วงปลายปี 2561 เอื้ออำนวยให้ต้นทูเรียนมีการออกดอกและติดผลมากขึ้น รวมถึงราคาในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี ภูมิใจให้เกษตรกรมีการบำรุงและดูแลรักษามากขึ้น **มังคุด**มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากพื้นที่ปลูกใหม่ในปี 2556 เริ่มให้ผลผลิตเป็นปีแรก ประกอบกับปีที่ผ่านมาผลผลิตมังคุดต่ำกว่าปกติจากสภาพอากาศที่แปรปรวน ทำให้ต้นมังคุดได้พักต้นสะสมอาหารเต็มที่ ส่งผลให้ในปี 2562 มีการออกดอกและติดผลมากขึ้น รวมถึงราคาในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี ภูมิใจให้เกษตรกรมีการบำรุงและดูแลรักษามากขึ้น และเงาะมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยให้ออกดอกและติดผลมากขึ้น ประกอบกับราคาในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี ภูมิใจให้เกษตรกรบำรุงรักษาต้นเงาะให้มีความสมบูรณ์ ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

สำหรับผลผลิตพืชที่ลดลง ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน สับปะรดโรงงาน และลำไย โดย **ข้าวนาปี**ผลผลิตลดลง เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกลดลงจากปีที่ผ่านมา ประกอบกับบางพื้นที่ประสบภัยแล้งและฝนทิ้งช่วงในช่วงต้นฤดูปลูก เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถเพาะปลูกข้าวได้ จึงปล่อยพื้นที่ให้ว่าง สำหรับผลผลิตต่อไร่ลดลงจากสถานการณ์ภัยแล้ง เกิดฝนทิ้งช่วงทำให้ต้นข้าวได้รับความเสียหาย ประกอบกับในช่วงปลายเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนกันยายน ได้รับผลกระทบจากพายุโพดุลและคาลิกิ ทำให้ฝนตกหนัก ส่งผลให้บางพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนล่าง ประสบอุทกภัย ต้นข้าวเน่าตาย ไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ **ข้าวนาปรัง**ผลผลิตลดลง เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกลดลง จากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่ และปริมาณน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณน้ำน้อยกว่าปีที่แล้ว ประกอบกับภาครัฐมีโครงการสานพลังประชารัฐเพื่อสนับสนุนการปลูกข้าวโพดหลังฤดูทำนา ซึ่งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกแทนข้าวรอบ 2 และโครงการ

ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง ปี 2562 ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพืชใช้น้ำน้อยแทน นอกจากนี้ปริมาณน้ำที่ไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว ทำให้เมล็ดข้าวไม่สมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** ผลผลิตลดลง เนื่องจากผลผลิตในช่วงครึ่งปีหลังลดลงอย่างมาก จากสภาพอากาศที่แห้งแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของต้นข้าวโพด รวมทั้งเกิดการระบาดของหนอนกระทู้ลายจุดในหลายพื้นที่ ถึงแม้ว่าในช่วงครึ่งปีแรกจะมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการปลูกข้าวโพดหลังฤดูทำนาตามโครงการส่งเสริมจากภาครัฐ **อ้อยโรงงาน** ผลผลิตลดลง เนื่องจากประสบปัญหาสภาพอากาศที่แปรปรวน ทั้งสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัยในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะแหล่งเพาะปลูกอ้อยสำคัญในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ผลผลิตต่อไร่ได้รับความเสียหาย **สับปะรดโรงงาน** ผลผลิตลดลง เนื่องจากปีที่ผ่านมาราคาต่ำ ไม่จูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูก และปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นที่ผลตอบแทนดีกว่า เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น รวมทั้งเกษตรกรบางรายยกเลิกพื้นที่ที่เคยเช่าปลูกสับปะรดคืนเจ้าของที่ดิน นอกจากนี้ยังได้รับกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ส่งผลให้ต้นสับปะรดไม่สมบูรณ์ บางส่วนไม่ออกดอก และผลแคะแกระไม่มีน้ำหนัก **ลำไย** ผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศร้อนจัดและฝนแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต ประกอบกับในบางพื้นที่มีผลอ่อนร่วงเสียหายจากการเกิดพายุฤดูร้อน ทำให้การติดผลไม่ดีเท่าที่ควร

ด้านราคา สินค้าพืชที่มีราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 เพิ่มขึ้น ได้แก่ **สับปะรดโรงงาน** **ทุเรียน** และ**เงาะ** โดยสับปะรดโรงงานมีราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนน้อย ขณะที่โรงงานแปรรูปมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาระหว่างโรงงานแปรรูป แผลงรับซื้อ และพ่อค้าท้องถิ่น ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นจากปีที่ผ่าน มา **ทุเรียน**มีราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ออกมาไม่เพียงพอกับความ ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับเกษตรกรมีการบริหารจัดการควบคุมคุณภาพทุเรียนให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด รวมทั้งภาครัฐส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย และ**เงาะ**มีราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากช่วงต้นปีสภาพอากาศที่แปรปรวน ทำให้ปริมาณน้ำไม่สม่ำเสมอต่อการเจริญเติบโตต้นเงาะ ส่งผลต่อผลเงาะสมบูรณ์ไม่พร้อมกัน ทำให้ผลผลิตทยอยออกสู่ตลาดจำนวนน้อยและล่าช้ากว่าปกติ ส่งผลให้ราคาปรับเพิ่มขึ้น

สินค้าพืชที่มีราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ลดลง ได้แก่ **ข้าว** **มันสำปะหลังสด** **คละ** **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** **อ้อยโรงงาน** **ยางแผ่นดิบ** **ปาล์มน้ำมัน** **ลำไย** และ**มังคุด** โดย**ข้าว**มีราคาลดลง เนื่องจากความต้องการของตลาดลดลง ส่งผลให้ผู้ประกอบการชะลอการสั่งซื้อ **มันสำปะหลังสดคละ**มีราคาลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังภายในประเทศเพิ่มขึ้น และเกษตรกรเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังอ่อนไม่ครบอายุ ทำให้คุณภาพเปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ ประกอบกับความต้องการนำเข้ามันเส้นและแป้งมันสำปะหลังของประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญมีการชะลอตัว

ส่งผลให้ราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์**มีราคาตกลง เนื่องจากมีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเมียนมาปริมาณมากในปีนี ทำให้ปริมาณผลผลิตโดยรวมภายในประเทศสูงขึ้น ส่งผลกระทบมายังราคาภายในประเทศที่ลดลงแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี **อ้อยโรงงาน**ราคาตกลง เนื่องจากราคาน้ำตาลในตลาดโลกที่ยังอยู่ในระดับต่ำ จากปริมาณผลผลิตน้ำตาลในตลาดโลกที่ล้นตลาด **ยางแผ่นดิบ**มีราคาตกลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจีนชะลอตัว จากสงครามทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ทำให้บริษัทผู้นำเข้ายางพารารายใหญ่ของจีนประกาศยุติกิจกรรมซื้อขายในเดือนกันยายน 2562 ส่งผลให้ผู้ส่งออกยางพาราของไทยไม่สามารถส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีนได้ **ปาล์มน้ำมัน**มีราคาตกลง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดมากกว่าความต้องการใช้ ส่งผลให้สต็อกน้ำมันปาล์มยังคงมีปริมาณสูงกว่าสต็อกเพื่อความมั่นคงที่ประเมินไว้ **ลำไย**มีราคาตกลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตลำไยที่ออกสู่ตลาดจำนวนมากในช่วงต้นปีจากการปรับเปลี่ยนมาผลิตลำไยนอกฤดูกาล นอกจากนี้ สภาพอากาศที่ร้อนจัด ส่งผลให้ผลลำไยได้รับความเสียหายและคุณภาพลดลง **มังคุด**มีราคาตกลง เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดกระจุกตัวในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเกิดภาวะแล้งและขาดน้ำ ทำให้ผลผลิตบางส่วนยังไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด เช่น ผลขนาดเล็ก และผิวลาย เป็นต้น ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ลดลง

ด้านการส่งออก สินค้าพืชที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2562 เพิ่มขึ้น ได้แก่ **ทุเรียนและผลิตภัณฑ์ มังคุด เงาะและผลิตภัณฑ์** เนื่องจากความต้องการบริโภคผลไม้และผลิตภัณฑ์ของตลาดหลักอย่าง จีน เวียดนาม และฮ่องกง ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่**น้ำตาลและผลิตภัณฑ์** ปริมาณเพิ่มขึ้นแต่มูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ราคาน้ำตาลในตลาดโลกยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น

สินค้าพืชที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2562 ลดลง ได้แก่ **ข้าวรวม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ยางพารา น้ำมันปาล์ม และสับปะรดและผลิตภัณฑ์** โดย**ข้าวรวม**มีมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากต่างประเทศชะลอการสั่งซื้อ ประกอบกับการที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น ส่งผลให้ข้าวไทยมีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนาม ปากีสถาน และอินเดียค่อนข้างมาก จึงแข่งขันได้ยาก รวมทั้งตลาดสำคัญในเอเชีย เช่น ฟิลิปปินส์ จีน อินโดนีเซีย มีแนวโน้มนำเข้าข้าวลดลงเนื่องจากอุปทานข้าวในประเทศยังคงมีปริมาณมาก **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์**มีมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากความต้องการของโรงงานอาหารสัตว์ภายในประเทศมีอย่างต่อเนื่อง **มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์**มีมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากความต้องการนำเข้ามันเส้นของจีนเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแอลกอฮอล์ลดลง **ยางพารา**มีมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากสงครามทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของจีนชะลอตัว ทำให้ความต้องการใช้ยางจากประเทศจีน **น้ำมันปาล์ม**มีมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากอินโดนีเซียและมาเลเซียปรับลดอัตราภาษีส่งออก ส่งผลให้ราคาในตลาดโลกลดลง ทำให้ราคาน้ำมันปาล์มดิบของไทยสูงกว่าราคา

ตลาดโลก **สับปะรดและผลิตรั้ว**ที่มีมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดลดลง ประกอบกับความต้องการบริโภคผลสดและแปรรูปภายในประเทศยังมีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งค่าเงินบาทแข็งค่า ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก ในขณะที่**ลำไยและผลิตรั้ว**มีปริมาณส่งออกลดลง แต่มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณผลผลิตภายในประเทศลดลง ประกอบกับเงินเข้มงวดในการส่งออกผลไม้ไทย โดยกำหนดให้ต้องมีทั้งมาตรฐาน GMP และ GAP ทำให้ไม่สามารถส่งออกได้ทัน เพราะผู้ซื้อชะลอการซื้อเนื่องจากรอการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ในขณะที่ความต้องการของตลาดจีนยังมีมากอย่างต่อเนื่อง

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์ในปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 0.8 เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการเพิ่มปริมาณการผลิตเพื่อรองรับความต้องการบริโภคของตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง มีการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ทำให้สินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญ ได้แก่ ไก่เนื้อ โคเนื้อ และนํ้านมดิบ มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผลผลิตสุกรและไข่ไก่ลดลง

ในด้านผลผลิต**ไก่เนื้อ**เพิ่มขึ้นจากการขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการของตลาด ทั้งการบริโภคในประเทศและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการผลิตไก่เนื้อของไทยมีการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน มีระบบการผลิตปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับจากประเทศคู่ค้า โดยเฉพาะความต้องการของตลาดส่งออกที่ขยายตัวได้เพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้นทั้งในตลาดญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และอาเซียน ประกอบกับความต้องการบริโภคภายในประเทศยังมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากระดับราคาเนื้อไก่ที่ยังคงต่ำกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ผลผลิต**โคเนื้อ**เพิ่มขึ้นจากการขยายการผลิตโคมีชีวิตของเกษตรกรเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการดำเนินมาตรการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของภาครัฐส่งผลให้ผลผลิตโคเนื้อเพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิต**นํ้านมดิบ**เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีจำนวนแม่โครีดนมเพิ่มขึ้น และเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี รวมทั้งมีการคัดทิ้งแม่โคที่มีอัตราการให้นํ้ามน้อยออกจากฟาร์มและทดแทนด้วยแม่โคพันธุ์ดี ส่งผลให้ปริมาณนํ้านมดิบเพิ่มขึ้น สำหรับผลผลิต**สุกร**ลดลงจากการลดปริมาณการผลิตของเกษตรกรรายย่อยตลอดจนการเลิกกิจการจากภาวะขาดทุนสะสม ซึ่งเป็นผลมาจากราคาสูกรที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่องในปีที่ผ่านมา ประกอบกับเกษตรกรเฝ้าระวังความเสี่ยงจากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ในประเทศเพื่อนบ้าน (เวียดนาม กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมา) เกษตรกรจึงชะลอการเลี้ยง ส่งผลให้ผลผลิตสุกรลดลง ส่วนผลผลิต**ไข่ไก่**ลดลง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ปรับลดการเลี้ยง ทำให้แม่ไก่ไข่ยืนกรงลดลง ส่งผลให้ปริมาณไข่ไก่ลดลง

ด้านราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ส่วนใหญ่มีราคาเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2561 โดยราคา**ไก่เนื้อ**เพิ่มขึ้นจากปริมาณความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ราคา**สุกร**เพิ่มขึ้นเนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดลดลง ราคา**ไข่ไก่**ปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็นผลจากปริมาณผลผลิตไข่ไก่ลดลงจากการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ ขณะที่ราคาน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและยังอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเกษตรกรมีการพัฒนาการผลิตน้ำนมดิบให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์การรับซื้อน้ำนมดิบ เนื่องจากเกษตรกรจะได้รับราคาน้ำนมดิบตามคุณภาพ สำหรับราคา**โคเนื้อ**ลดลงเป็นผลมาจากการขยายการผลิต ส่งผลให้มีปริมาณผลผลิตโคเนื้อออกสู่ตลาดมากขึ้น

ด้านการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2562 การส่งออก**เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์**ขยายตัวทั้งเนื้อไก่สดแช่เย็นแช่แข็งและเนื้อไก่ปรุงแต่ง จากความต้องการของประเทศคู่ค้าที่เป็นตลาดส่งออกหลักของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และกลุ่มประเทศในอาเซียน นอกจากนี้ยังมีการส่งออกไปประเทศจีนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการส่งออกไก่สดแช่แข็ง จากความต้องการบริโภคเนื้อไก่ที่เพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนเนื้อสุกรจากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) ในจีน ด้านการส่งออก**เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์**มีปริมาณการส่งออกลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตสุกรที่ลดลง โดยปริมาณส่งออกเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็งลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา เนื่องจาก สปป.ลาว ซึ่งเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยมีการนำเข้าลดลง สำหรับการส่งออกสุกรมีชีวิตไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา และ สปป. ลาว ลดลง เนื่องจากการเพิ่มความเข้มงวดในการนำเข้าสุกร ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกสุกรมีชีวิตลดลง การส่งออก**นมและผลิตภัณฑ์**เพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ลาว และเมียนมา ยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการส่งออก**ไข่ไก่**เพิ่มขึ้น เนื่องจากปี 2561 มีการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ด้วยการผลักดันไข่ไก่ส่วนเกินไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ฮองกงและสิงคโปร์ สำหรับการส่งออก**โคมีชีวิต**เพิ่มขึ้นจากความต้องการโคเนื้อของประเทศเพื่อนบ้านที่มีอย่างต่อเนื่อง

สาขาประมง

สาขาประมงในปี 2562 หดตัวร้อยละ 1.3 เมื่อเทียบกับปี 2561 เป็นผลมาจากผลผลิตประมงทะเล ในส่วนของปริมาณสัตว์น้ำที่นำขึ้นท่าเทียบเรือในภาคใต้มีทิศทางลดลงจากสภาพอากาศที่แปรปรวน สำหรับผลผลิตประมงน้ำจืดสำคัญ ได้แก่ ปลานิลและปลาดุก มีผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนจัดและปัญหาภัยแล้ง ประกอบกับแหล่งผลิตสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบอุทกภัยจากพายุโพดุล ในช่วงเดือนกันยายน 2562 ส่งผลให้ผลผลิตประมงน้ำจืดลดลง

ส่วนกุ้งทะเลเพาะเลี้ยงผลผลิตออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี รวมทั้งมีการพัฒนาระบบการเลี้ยงให้เหมาะสมกับพื้นที่

ด้านราคา ในช่วงเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2562 ราคากุ้งขาวแวนนาไม (ขนาด 70 ตัว ต่อκιโลกรัม) ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยลดลง เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ลดลงตามปริมาณผลผลิตกุ้งของไทยที่เพิ่มขึ้น และประเทศผู้ผลิตหลัก ได้แก่ เอกวาดอร์ เวียดนาม อินเดีย ขยายการผลิต และมีการแข่งขันด้านราคามากขึ้น เป็นผลให้ราคากุ้งในตลาดโลกลดลง และส่งผลให้ราคาภายในประเทศลดลงตามไปด้วย สำหรับราคาปลาชนิดขนาดกลางและปลาดุกบิ๊กอุย (ขนาด 2-4 ตัว ต่อκιโลกรัม) ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการบริโภคยังมีอย่างต่อเนื่อง

ด้านการส่งออก ในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2562 สินค้าประมงสำคัญ ได้แก่ ปลาและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2561 ในขณะที่มูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากความต้องการของตลาดยังมีอย่างต่อเนื่อง อาทิ จีน เกาหลีใต้ สำหรับกุ้งและผลิตภัณฑ์ มีทั้งปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดหลักลดการนำเข้าจากไทย ส่วนปลาหมึกและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากตลาดส่งออกหลัก โดยเฉพาะญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีการนำเข้าลดลงต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากค่าเงินบาทที่แข็งตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าประมงในตลาดโลก

สาขาบริการทางการเกษตร

สาขาบริการทางการเกษตรในปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 2.7 เมื่อเทียบกับปี 2561 เป็นผลจากการจ้างบริการเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตร ในกระบวนการผลิต ทั้งในด้านการเตรียมดิน การเพาะปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ได้แก่ การจ้างบริการเกี่ยวนวดข้าว การจ้างบริการเครื่องขุดมันสำปะหลัง การทำไร่เกษตรแบบสมัยใหม่ ที่นำเอาเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลการเกษตรเข้ามาผสมผสานเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น การนำอุปกรณ์รถตัดอ้อย-สางอ้อยมาใช้เก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มคุณภาพอ้อย นอกจากนี้ ภาครัฐได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อใช้เทคโนโลยีและสนับสนุนในการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานในหลายพื้นที่ ทำให้กลุ่มเกษตรกรบางพื้นที่ในภาคกลาง ภาคเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางส่วน หันมาใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและประหยัดเวลาในการทำงาน รวมถึงใช้บริการโดรนสำหรับฉีดพ่นในพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น

สาขาป่าไม้

สาขาป่าไม้ในปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับปี 2561 เนื่องจากผลผลิตของไม้ยูคาลิปตัสและครั้งที่เพิ่มขึ้นเป็นหลัก โดยไม้ยูคาลิปตัสยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและญี่ปุ่น ที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษและแปรรูป

เป็นเชื้อเพลิงชีวมวล (wood pellet) ในด้านผลผลิตครั้งเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพภูมิอากาศในช่วงที่ครั้งขยายพันธุ์เอื้ออำนวยกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ครั้งมีการขยายพันธุ์และเจริญเติบโตได้ดีขึ้น ประกอบกับประเทศคู่ค้าหลักอย่างประเทศอินเดียมีความต้องการเพิ่มขึ้น สำหรับรังนกมีปริมาณผลผลิตลดลงเนื่องจากสภาพอากาศร้อนกว่าปีที่ผ่านมา แต่มีมูลค่าการส่งออกสูงขึ้นจากความต้องการของประเทศสิงคโปร์และจีน ส่วนผลผลิตไม้ยางพาราลดลง เนื่องจากการตัดโค่นพื้นที่สวนยางพาราเก่าและปลูกทดแทนด้วยยางพาราพันธุ์ดีหรือพืชเศรษฐกิจอื่นลดลง นอกจากนี้ โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง พ.ศ. 2561-2562 และโครงการประกันรายได้ ยังส่งผลให้เกษตรกรตัดโค่นไม้ยางพาราลดลงเพื่อรอรับเงินชดเชย ส่วนถ่านไม้ลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศที่แปรปรวนและร้อนจัด

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.0-3.0 โดยสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนได้แก่

- การดำเนินนโยบายด้านการเกษตรที่ต่อเนื่อง ทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การวางแผนการผลิตที่เหมาะสม การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตร การบริหารการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่มีเสถียรภาพมากขึ้น
- เศรษฐกิจไทยโดยรวม ปี 2563 ที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการบริโภคและการใช้สินค้าเกษตรในประเทศอย่างต่อเนื่อง
- เศรษฐกิจโลกในปี 2563 มีแนวโน้มขยายตัวได้ ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยปรับตัวดีขึ้น

สาขาพืช

สาขาพืชในปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.1-3.1 โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการผลิตในสาขาพืช ได้แก่ การดำเนินนโยบายที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง ทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร แผนการผลิตการตลาดข้าวครบวงจร การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ การส่งเสริมการใช้ยางในหน่วยภาครัฐ การพัฒนาอาชีพชาวสวนยาง/การปลูกพืชแซม ประกอบกับโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ข้าว และ

มันสำปะหลัง และที่กำลังดำเนินการอยู่ คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ สภาพอากาศโดยทั่วไป คาดว่ายังคงเอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตร แต่ปริมาณฝนรวมอาจต่ำกว่าค่าปกติ รวมทั้ง ปริมาณน้ำต้นทุนที่จำกัด อาจต้องงดการจัดสรรน้ำในการเพาะปลูกข้าวรอบปีที่ 2 ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2562/63 ในบางพื้นที่ และสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยสินค้าพืชที่คาดว่าจะมี ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง สับปะรดโรงงาน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน รวมทั้งผลไม้ สำหรับสินค้าพืชที่คาดว่าจะมีปริมาณผลผลิตลดลง ได้แก่ ข้าวนาปรัง อ้อย โรงงาน อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจใน ประเทศอย่างใกล้ชิด ปริมาณน้ำที่ใช้การได้ในเขื่อนขนาดใหญ่ที่สำคัญ ความแปรปรวนของสภาพ ภูมิอากาศที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงการระบาดของศัตรูโรคพืชต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การผลิตใน สาขาพืช

ด้านราคาพืชสำคัญที่เกษตรกรขายได้ในปี 2563 ซึ่งคาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ลำไย ทูเรียน มังคุด และเงาะ เนื่องจากความต้องการทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผลไม้ มีการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานการผลิตพืช GAP และ GMP มากขึ้น ทำให้มูลค่าเพิ่มขึ้น ประกอบกับการที่เกษตรกรมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ตรงกับตาม ความต้องการของผู้บริโภค ส่วนพืชที่คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง สับปะรดโรงงาน ยางพาราน้ำมันปาล์มเนื่องจากรัฐบาลมีมาตรการในการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้า เกษตรไม่ให้เกิดค่า สำหรับพืชที่คาดว่าราคาจะปรับตัวดีขึ้น ได้แก่ อ้อยโรงงาน เนื่องจากคาดว่าผลผลิต จะลดลง อย่างไรก็ตาม ภาครัฐกำหนดนโยบายด้านการผลิต แปรรูป และการตลาดพืชผลการเกษตร ทั้งระบบ ควบคู่กับนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาปรับใช้ สร้างอนาคตใหม่ให้ภาคการเกษตรไทย รวมทั้ง ฝ้าติดตามและแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ทรงตัวในระดับต่ำ พร้อมทั้งมีการกำหนดนโยบายและ มาตรการในการยกระดับราคาสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี

ด้านการส่งออกพืชและผลิตภัณฑ์ในปี 2563 ที่คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ข้าวรวม มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ลำไยและผลิตภัณฑ์ ทูเรียนและผลิตภัณฑ์ มังคุด เงาะและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากสินค้ามีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม พืชที่คาดว่า การส่งออกใกล้เคียงปีที่ผ่านมา ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ สับปะรดโรงงาน น้ำมันปาล์ม ทั้งนี้ภาครัฐมีแผนการทำงานเชิงรุกเพื่อเร่งขยายตลาดให้กับสินค้าเกษตรของไทย โดยจะมี การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เร่งเดินหน้าลงพื้นที่พบปะ สร้างความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรไทย ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เรื่องการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี (เอฟทีเอ) เพื่อขยาย โอกาสการส่งออกสินค้าเกษตรไทยสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดอาเซียน จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และฮ่องกง ซึ่งมีเอฟทีเอกับไทย และได้ลดเลิกการเก็บภาษีศุลกากรกับการนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่ จากไทยแล้ว โดยเฉพาะในสินค้าเกษตร

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์ ปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.3-3.3 เมื่อเทียบกับปี 2562 การผลิตสินค้าปศุสัตว์โดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการขยายการเลี้ยงเพื่อรองรับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการเลี้ยงและการบริหารจัดการฟาร์มให้ได้มาตรฐานฟาร์มมากขึ้น มีการดูแลเอาใจใส่และควบคุมเฝ้าระวังโรคระบาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้คาดว่าจะมีปริมาณผลผลิตไก่เนื้อ สุกร ไช้ไก่ โคเนื้อ และนํ้านมดิบเพิ่มขึ้น โดยการผลิตไก่เนื้อ ไช้ไก่ และสัตว์ปีกอื่น ๆ คาดว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นตามความต้องการบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และจีน ผลผลิตสุกรคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามความต้องการบริโภคของตลาดภายในประเทศ ตลอดจนความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการฟาร์มและป้องกันโรคระบาดของเกษตรกร ผลผลิตไข่ไก่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากระบบการเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ การผลิตโคเนื้อจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อรองรับความต้องการบริโภคของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ผลผลิตนํ้านมดิบคาดว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงจูงใจด้านการรับซื้อนํ้านมดิบตามเกณฑ์คุณภาพนํ้านม ทำให้เกษตรกรเอาใจใส่คุณภาพการเลี้ยงและปรับปรุงฟาร์มอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการติดตามสถานการณ์ด้านสภาพอากาศที่อาจมีความแปรปรวน การเกิดโรคระบาดในสัตว์ที่ต้องเฝ้าระวังอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะปัญหาการระบาดของโรคคอหิวตืดแอฟริกันในสุกร (African Swine Fever: ASF) ในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งราคานํ้ามันและวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ยังคงมีความผันผวน และอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้าปศุสัตว์

ด้านราคา สินค้าปศุสัตว์ในปี 2563 คาดว่า ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2562 โดยราคาไก่เนื้อและนํ้านมดิบคาดว่าจะปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากมีการวางแผนการผลิตไก่เนื้อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการปรับปรุงคุณภาพนํ้านมดิบให้ได้ตามมาตรฐานการรับซื้อ ในขณะที่ราคาสุกรและโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้คาดว่าจะปรับตัวสูงขึ้น โดยราคาสุกรมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยตามความต้องการบริโภคภายในประเทศ สำหรับราคาไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ภายในประเทศ

ด้านการส่งออก สินค้าปศุสัตว์ ปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับปริมาณความต้องการบริโภคของตลาด โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป รวมทั้งตลาดอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มนำเข้าเนื้อไก่จากไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมป้องกันและเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ที่เข้มงวด และการรักษามาตรฐานการผลิตและคุณภาพสินค้า ด้านการส่งออกเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์นมและผลิตภัณฑ์ คาดว่าจะขยายตัวจากความต้องการของประเทศคู่ค้าที่ยังมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเทศที่การผลิตสุกรเกิดความเสียหายจากการระบาดของโรคคอหิวตืดแอฟริกาในสุกร (ASF) อาทิ

ประเทศจีน เวียดนาม กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เป็นต้น เป็นโอกาสของประเทศไทยในการขยายตลาดส่งออกสุกร โดยเฉพาะตลาดฮ่องกงที่มีแนวโน้มนำเข้าสุกรจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

สาขาประมง

สาขาประมง ในปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.5-2.5 โดยผลผลิตกุ้งทะเลเพาะเลี้ยง คาดว่าผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2562 เนื่องจากเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดีขึ้น สำหรับผลผลิตจากการทำประมงทะเล คาดว่ามีแนวโน้มดีขึ้นจากการแก้ไขปัญหาการทำประมงทะเลอย่างเป็นระบบมากขึ้น ส่วนผลผลิตประมงน้ำจืดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนยังมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้ง อย่างไรก็ตาม ภาครัฐมีการดำเนินนโยบายตลาดนำการผลิต โดยวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้น รวมทั้งการยกระดับมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงให้ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น

ด้านราคา ราคากุ้งขาวแวนนาไมที่เกษตรกรขายได้ คาดว่าจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2562 สำหรับราคาปลาไนและราคาปลาอุกที่เกษตรกรขายได้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการบริโภคภายในประเทศยังมีอย่างต่อเนื่อง

ด้านการส่งออก คาดว่าจะขยายตัวตามความต้องการของประเทศผู้นำเข้าหลัก อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ที่ยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สินค้าประมงของไทยอาจยังต้องประสบกับปัญหาบางประการ เช่น มาตรการกีดกันทางการค้า การแข็งค่าของเงินบาท ปัญหาภาวะเศรษฐกิจของประเทศผู้นำเข้าหลัก เป็นต้น

สาขาบริการทางการเกษตร

สาขาบริการทางการเกษตร ในปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.5-3.5 เนื่องจากเกษตรกรมีแนวโน้มความต้องการใช้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ประกอบกับภาครัฐได้ดำเนินนโยบายลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้วยการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม รวมถึงสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่สนับสนุนการยกระดับกระบวนการผลิตเพื่อช่วยทุ่นแรงกำลังคนอย่างต่อเนื่อง

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์ในปี 2563 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.2-2.2 โดยปัจจัยหลักมาจากความต้องการไม้ยูคาลิปตัสเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษและแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงชีวมวลที่มีอย่างต่อเนื่อง และความต้องการรังนกนางแอ่นของไทยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากตลาดสิงคโปร์และจีน ซึ่งถือเป็นตลาดใหญ่ในการนำเข้ารังนก เนื่องจากรังนกไทยคุณภาพสูงเมื่อเทียบกับรังนก

ของคู่แข่ง ประกอบกับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์รังนกแปรรูปพร้อมดื่มมีแนวโน้มเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อขยายตลาดส่งออก อย่างไรก็ตาม สภาพอากาศที่แปรปรวนและร้อนจัดอาจส่งผลต่อปริมาณรังนก ถ่านไม้ และการแพร่พันธุ์ของครั่ง ส่วนไม้ยางพาราคาดว่าจะมีปริมาณลดลง เนื่องจากภาครัฐมีโครงการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง ส่งผลให้เกษตรกรตัดโค่นไม้ยางพาราลดลงเพื่อเข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 5 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย: ร้อยละ

สาขา	2562	2563
ภาคเกษตร	0.5	2.0– 3.0
พืช	0.7	2.1–3.1
ปศุสัตว์	0.8	2.3–3.3
ประมง	-1.3	1.5–2.5
บริการทางการเกษตร	2.7	2.5–3.5
ป่าไม้	2.0	1.2–2.2

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ(ปีปฏิทิน)

หน่วย: ล้านบาท

สินค้า	2561	2562***	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ข้าวนาปี	25.13	24.33	-3.20
ข้าวนาปรัง	7.96	7.17	-9.97
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.84	4.72	-2.59
มันสำปะหลัง	29.88	31.69	6.06
อ้อยโรงงาน (รวมพันธุ์)	148.02	128.83	-12.96
สับปะรดโรงงาน	2.35	1.68	-28.48
ยางพารา (ยางแผ่นดิบ)	4.93	5.16	4.80
ปาล์มน้ำมัน	15.53	16.77	7.97
ลำไย (พันธุ์)	1,055.85	1,011.28	-4.22
ทุเรียน (พันธุ์)	760.35	1,013.74	33.33
มังคุด (พันธุ์)	185.61	351.76	89.52
เงาะ (พันธุ์)	259.30	280.17	8.05
ไก่เนื้อ (ล้านตัว)	1,594.47	1,684.26	5.63
สุกรมีชีวิต (ล้านตัว)	20.85	20.43	-2.03
ไข่ไก่ (ล้านฟอง)	15,645.86	14,848.85	-5.09
โคเนื้อ (ล้านตัว)	1.13	1.18	4.56
นํ้านมดิบ (ล้านลิตร)	1.25	1.30	3.23
ปลาตาก (พันธุ์)	112.10	108.10	-3.57
ปลานิล (พันธุ์)	211.37	208.64	-1.29
กุ้งทะเลเพาะเลี้ยง* (พันธุ์)	246.82	265.60	7.61
สัตว์น้ำที่ขึ้นทำเทียบเรือของภาคใต้** (พันธุ์)	185.33	177.50	-4.22

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

* กรมประมง (สถิติผลผลิตตามใบอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำ หรือ MD เดือนมกราคม-ตุลาคม)

** ทำเทียบเรือประมงขององค์การสะพานปลาในภาคใต้ (ข้อมูลเดือนมกราคม-ตุลาคม)

หมายเหตุ: *** ข้อมูลพยากรณ์ ณ เดือนพฤศจิกายน 2562

ตารางที่ 7 ราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

สินค้า	2561		2562	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ทั้งปี	ม.ค.-พ.ย.	ม.ค.-พ.ย.	
ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% (บาท/ตัน)	7,892	7,856	7,838	-0.24
ข้าวนาปีหอมมะลิ (บาท/ตัน)	15,199	15,178	14,634	-3.58
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ความชื้น 14.5%	7.97	7.79	7.63	-2.03
หัวมันสำปะหลังสดคละ	2.25	2.25	2.07	-7.66
อ้อยโรงงาน (บาท/ตัน)	713	751	599	-20.13
สับปะรดโรงงาน	2.97	2.98	5.72	91.64
ยางแผ่นดิบชั้น 3	40.96	41.52	41.26	-0.63
ผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายมีน้ำหนัก>15 กก.	3.11	3.15	2.49	-20.88
ลำไยเกรด A	26.72	26.50	26.24	-0.97
ทุเรียนหอมทองคละ	78.16	78.16	99.86	27.77
มังคุดคละ	43.57	43.57	29.02	-33.39
เงาะโรงเรียนคละ	23.14	23.14	24.22	4.65
ไถ่รุ่นพันธุ์เนื้อ	34.40	34.49	36.69	6.39
สุกร น้ำหนัก 100 กก. ขึ้นไป	55.68	55.29	66.96	21.12
ไข่ไก่สดคละ (บาท/ร้อยฟอง)	268	268	279	3.84
โคเนื้อขนาดกลางน้ำหนัก 350 – 450 กก. (บาท/ตัว)	31,533	31,581	31,111	-1.49
น้ำมันดิบ	18.21	18.20	18.30	0.55
กุ้งขาวแวนนาไมขนาด 70 ตัว/กก.	151	152	144	-5.21
ปลานิลขนาดกลาง	49.09	49.12	51.90	5.66
ปลาอุกบึกอูย ขนาด 2 – 4 ตัว/กก.	39.09	38.61	43.43	12.48

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ

สินค้า	ปริมาณ (พันตัน)			มูลค่า (ล้านบาท)		
	ม.ค.-ต.ค.		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ม.ค.-ต.ค.		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	2561	2562		2561	2562	
สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์	-	-	-	1,173,306.37	1,091,510.09	-6.97
ข้าวรวม (ล้านตัน)	9.19	6.54	-28.87	147,834.43	110,441.20	-25.29
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	76.51	1.50	-98.04	634.67	14.96	-97.64
มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ (ล้านตัน)	5.96	4.71	-20.86	62,240.75	49,365.46	-20.69
น้ำตาลและผลิตภัณฑ์(ล้านตัน)	8.52	8.72	2.33	95,014.99	86,483.43	-8.98
ยางพารา (ล้านตัน)	3.76	3.00	-20.17	186,401.32	143,323.19	-23.11
น้ำมันปาล์ม	451.58	364.95	-19.18	10,306.08	6,311.30	-38.76
สับปะรดและผลิตภัณฑ์	543.77	441.51	-18.81	16,222.92	13,211.15	-18.56
ลำไยและผลิตภัณฑ์	572.67	541.95	-5.37	20,327.79	22,078.03	8.61
ทุเรียนและผลิตภัณฑ์	493.31	660.52	33.90	33,225.99	48,490.97	45.94
มังคุด	183.15	407.24	122.35	7,187.93	16,624.19	131.28
เงาะและผลิตภัณฑ์	14.92	20.62	38.16	486.35	530.10	9.00
ผักและผลิตภัณฑ์	485.19	467.20	-3.71	24,671.56	22,532.11	-8.67
เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์	698.37	744.12	6.55	82,998.97	87,255.66	5.13
เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์	13.82	12.34	-10.68	2,012.96	2,178.89	8.24
ไข่ไก่สด (ล้านฟอง)	216.66	240.33	10.93	757.22	655.81	-13.39
โคมีชีวิด (พันตัว)	216.33	253.24	17.06	3,375.45	4,591.71	36.03
นมและผลิตภัณฑ์	262.52	268.37	2.23	9,130.56	10,068.86	10.28
ปลาและผลิตภัณฑ์	778.91	779.92	0.13	92,676.23	89,785.95	-3.12
ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์	37.11	35.21	-5.11	9,409.36	8,378.46	-10.96
กุ้งและผลิตภัณฑ์	154.31	148.64	-3.67	47,932.41	43,291.52	-9.68
ผลิตภัณฑ์จากป้า	33.34	33.86	1.59	1,275.14	1,245.72	-2.31

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

หมายเหตุ: สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าในพิกัดศุลกากร ตอนที่ 1-24, 35.05.10, 35.05.20, 40.01, 4002.80, 4002.91, 4002.99, 40.05, 44.03, 50.01 - 50.03, 52.01, 53.03

ความพาสุกของเกษตรกร ปี 2561

ความผาสุกของเกษตรกร ปี 2561

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันมีประเด็นท้าทายหลายประการ อาทิ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนไทยทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขอนามัย และด้านจริยธรรมและคุณธรรม การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ

สำหรับแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) มีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในระดับประเทศ คือ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิตชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คือ (1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเพื่อยกระดับรายได้และสร้างความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกร (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทานทั้งด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ด้านการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และด้านการตลาด โดยสินค้าที่ผลิตได้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร (3) การส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม แบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ (4) ส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำตามสภาพพื้นที่อย่างทั่วถึง บริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามความเหมาะสมของชนิดสินค้าและสภาพภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 คือ ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเศรษฐกิจการเกษตรเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

จากวิสัยทัศน์ส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเกษตร ที่กำหนดไว้ว่า “ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ” ย่อมนำไปสู่ “ความผาสุกของเกษตรกร” ด้วยเช่นกัน

ปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกของเกษตรกร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) **ด้านเศรษฐกิจ** คือ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและมั่นคง เกษตรกรมีรายได้ที่เพียงพอ มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

และมีการออมเงินเพื่อสำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด (2) **ด้านสุขอนามัย** คือ การบริโภคอาหารที่เพียงพอและเหมาะสม ถูกต้องตามหลักโภชนาการ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วย มีสุขภาพจิตที่ดี รวมทั้งการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง (3) **ด้านการศึกษา** ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้นทำให้มีความรู้ มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม (4) **ด้านสังคม** คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการชุมชน/ท้องถิ่น มีความร่วมมือที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สามารถชำระไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน/ท้องถิ่น นอกจากนี้ ด้านสังคมยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในอาชีพ ความอบอุ่นในครัวเรือน โดยสมาชิกในครัวเรือนมีความมุ่งมั่นในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมาย มีความรัก มีความผูกพัน ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สามารถเลี้ยงดูผู้สูงอายุได้อย่างมีความสุข และรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้สามารถดำรงความเป็นครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ และ (5) **ด้านสิ่งแวดล้อม** คือ การมีระบบนิเวศที่สมดุล มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จะช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมถึงความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งหากไม่มีการจัดการและการวางแผนที่ดี จะก่อให้เกิดมลพิษและความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

การคำนวณดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ (1) **ด้านเศรษฐกิจ** 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ รายได้ครัวเรือนเกษตรกร การมีสิทธิในที่ดินทำกิน การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร การออมของครัวเรือนเกษตรกร และสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร (2) **ด้านสุขอนามัย** 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ (3) **ด้านการศึกษา** 1 ตัวชี้วัด คือ สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ (4) **ด้านสังคม** 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ เกษตรกรที่มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร ครัวเรือนมีความอบอุ่น คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร และ (5) **ด้านสิ่งแวดล้อม** 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และการฟื้นฟูทรัพยากรดิน

ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรในปี 2561 ซึ่งเป็นปีที่ 2 ของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.29 เป็นการพัฒนายู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 78.94 โดยปัจจัยที่ส่งผลให้ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรในภาพรวมเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนายู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านสุขอนามัย และด้านสังคม สำหรับด้านเศรษฐกิจมีการพัฒนา

อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ส่วนด้านการศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. **ดัชนีด้านสุขอนามัย** ปี 2561 มีค่าอยู่ที่ระดับ 98.17 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 97.14 สำหรับตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลในด้านสุขอนามัย คือ **ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน** มีค่าอยู่ที่ระดับ 98.88 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 98.47 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารและผลิตภัณฑ์อาหาร นโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย อาทิ สินค้าเกษตรปลอดภัย สินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในท้องตลาด รวมทั้งมีการให้ความรู้และรณรงค์ให้ประชาชนบริโภคอาหารที่สะอาด ปลอดภัย ถูกต้องตามหลักโภชนาการในแต่ละช่วงวัย **ตัวชี้วัดครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนถูกสุขลักษณะ** มีค่าอยู่ที่ระดับ 97.45 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 95.78 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบ้านเรือนถูกสุขลักษณะของครัวเรือนเกษตรกร คือ กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน โดยจัดทำโครงการ “บ้านสะอาด อนามัยดี ชีวิตสมบูรณ์” เพื่อให้เกิดตระหนักถึงความสำคัญของการสุขภาพที่พอกอาศัย การสุขภาพสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐานในครัวเรือน ส่งเสริมให้ร่วมกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในบ้านและบริเวณบ้านโดยรอบให้ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีส่วนร่วมพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในทุกครัวเรือนให้มีความใส่ใจต่อสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ระดับครัวเรือน และขยายผลสู่หมู่บ้านและชุมชน ซึ่งมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปัจจุบัน

2. **ดัชนีด้านสังคม** มีค่าอยู่ที่ระดับ 90.98 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2560 มีค่าอยู่ที่ระดับ 90.13 สำหรับตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลในด้านสังคม คือ **ตัวชี้วัดคนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือน** มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.90 ลดลงเล็กน้อยจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.94 โดยสังคมไทยถือสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลัก ดังนั้น การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวจึงเป็นเรื่องปกติ ประกอบกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ซึ่งให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัว ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ มีมาตรการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุให้แข็งแรง หรือลดโอกาสที่จะเกิดการเจ็บป่วยให้น้อยที่สุด **ตัวชี้วัดครัวเรือนมีความอบอุ่น** มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.48 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 99.13 ครัวเรือนเกษตรยังคงมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย (ครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติ

อยู่ร่วมกัน) ประกอบกับปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยของสมาชิกในครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น **ตัวชี้วัดการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 89.69 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 87.82 โดยภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการร่วมกันทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและสร้างอำนาจในการต่อรอง **ตัวชี้วัดเกษตรกรมีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 67.65 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 65.37 เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร ทำให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ดัชนีด้านเศรษฐกิจ มีค่าอยู่ที่ระดับ 75.27 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 74.85 โดยตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลในด้านเศรษฐกิจ คือ **ตัวชี้วัดเงินออมของครัวเรือนเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 100.00 ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา โดยในปี 2561 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรเท่ากับ 72,056.33 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 66,099.82 บาทต่อปี ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.01 ซึ่งเป็นผลจากนโยบายของภาครัฐที่ให้ความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานของการเกษตร การวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด **ตัวชี้วัดรายได้ครัวเรือนเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 82.79 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 72.83 จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรกรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่ารายได้ครัวเรือนเกษตรกร ในปี 2561 เท่ากับ 247,150 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจาก 207,321 บาทต่อปี ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.21 **ตัวชี้วัดการมีสิทธิในที่ดินทำกิน** มีค่าอยู่ที่ระดับ 73.76 ลดลงจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 76.83 **ตัวชี้วัดรายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร** (เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ) มีค่าอยู่ที่ระดับ 63.24 ลดลงจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 70.00 **ตัวชี้วัดการมีงานทำของแรงงานเกษตรกร** มีค่าอยู่ที่ระดับ 59.67 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 59.26 ส่วนตัวชี้วัดที่ต้องเร่งแก้ไข คือ **ตัวชี้วัดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร** มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 50.00 มาตั้งแต่ปี 2559 โดยหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2561 เท่ากับ 150,636 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 เท่ากับ 123,454 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.02 ซึ่งหนี้สินส่วนใหญ่ใช้เพื่อการลงทุนทำการเกษตร ส่วนทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกรในปี 2561 เท่ากับ 2.60 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 เท่ากับ 1.90 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.89

4. ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าอยู่ที่ระดับ 67.18 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 66.71 สำหรับตัวชี้วัดสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม คือ **ตัวชี้วัด**

การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน มีค่าอยู่ที่ระดับ 71.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 71.15 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องการปรับปรุงและบำรุงดิน มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากเกินไปจนมีความจำเป็น มีการปลูกพืชชนิดเดิม ทำให้ธาตุอาหารในดินลดลง **ตัวชี้วัดสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ** มีค่าอยู่ที่ระดับ 61.58 มาตั้งแต่ปี 2559

5. ดัชนีด้านการศึกษา มีค่าอยู่ที่ระดับ 54.22 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 45.50 แต่เป็นการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข โดยมีตัวชี้วัด 1 ตัว คือ **สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ** ค่าดัชนีด้านการศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ของไทยเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาค่าต่ำกว่าภาคบังคับ ทำให้ขาดทักษะในหลายด้าน ทั้งด้านการบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ได้ผลผลิตน้อย รายได้ลดลง รวมทั้งขาดความสามารถในการส่งเสียบุตรหลานเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ส่วนด้านการศึกษา มีการพัฒนาในระดับต้องเร่งแก้ไข ซึ่งจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงและแก้ไขในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทุกระดับน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยเน้นให้เกษตรกรรายย่อยสามารถพึ่งพาตนเองได้ สำหรับเกษตรกรขนาดกลางและเชิงพาณิชย์ โดยส่งเสริมให้มีการต่อยอดไปสู่การเป็นเกษตรกรมีอาชีพที่สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ตลอดจนจัดการส่งออกสินค้าเกษตรไปจำหน่ายในต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินทั้งด้านรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และทรัพย์สิน ซึ่งทำให้ทราบถึงจุดอ่อนและผลสำเร็จในการทำเกษตร และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนและการวางแผนการผลิตล่วงหน้า เพื่อสร้างวินัยทางการเงินให้แก่เกษตรกร พร้อมกับสร้างระบบสวัสดิการและหลักประกันความมั่นคงทางอาชีพให้กับเกษตรกร ทั้งนี้ ควรผลักดันให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรอง

2. ด้านการศึกษา ในปัจจุบันอายุเฉลี่ยของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงสูงวัย และก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจการเรียนรู้ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารจัดการและผลิตภาพการผลิตทางการเกษตร ดังนั้น จึงควรถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรผู้สูงวัยอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสามารถใช้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ภาครัฐอำนวยความสะดวกให้ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรหลานของเกษตรกรมีโอกาสทางการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งจัดหลักสูตรด้านการเกษตรในทุกระดับการศึกษาอย่างเหมาะสม รวมถึงพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่จากทายาทเกษตรกร และคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจทำการเกษตร ด้วยการสร้างศักยภาพ เสริมความเข้มแข็ง

และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อลดต้นทุน ลดเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตลอดโซ่อุปทาน รวมทั้งพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นผู้นำในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้ามาทำการเกษตรมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาต้นแบบเกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกร เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกร เพื่อก่อให้เกิดการผลิตที่สมดุล มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้กับคนรุ่นต่อไป และสนับสนุนการฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม ปลูกสวนป่าชุมชน ป่าเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ พร้อมทั้ง ถ่ายทอดความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเต็มศักยภาพ

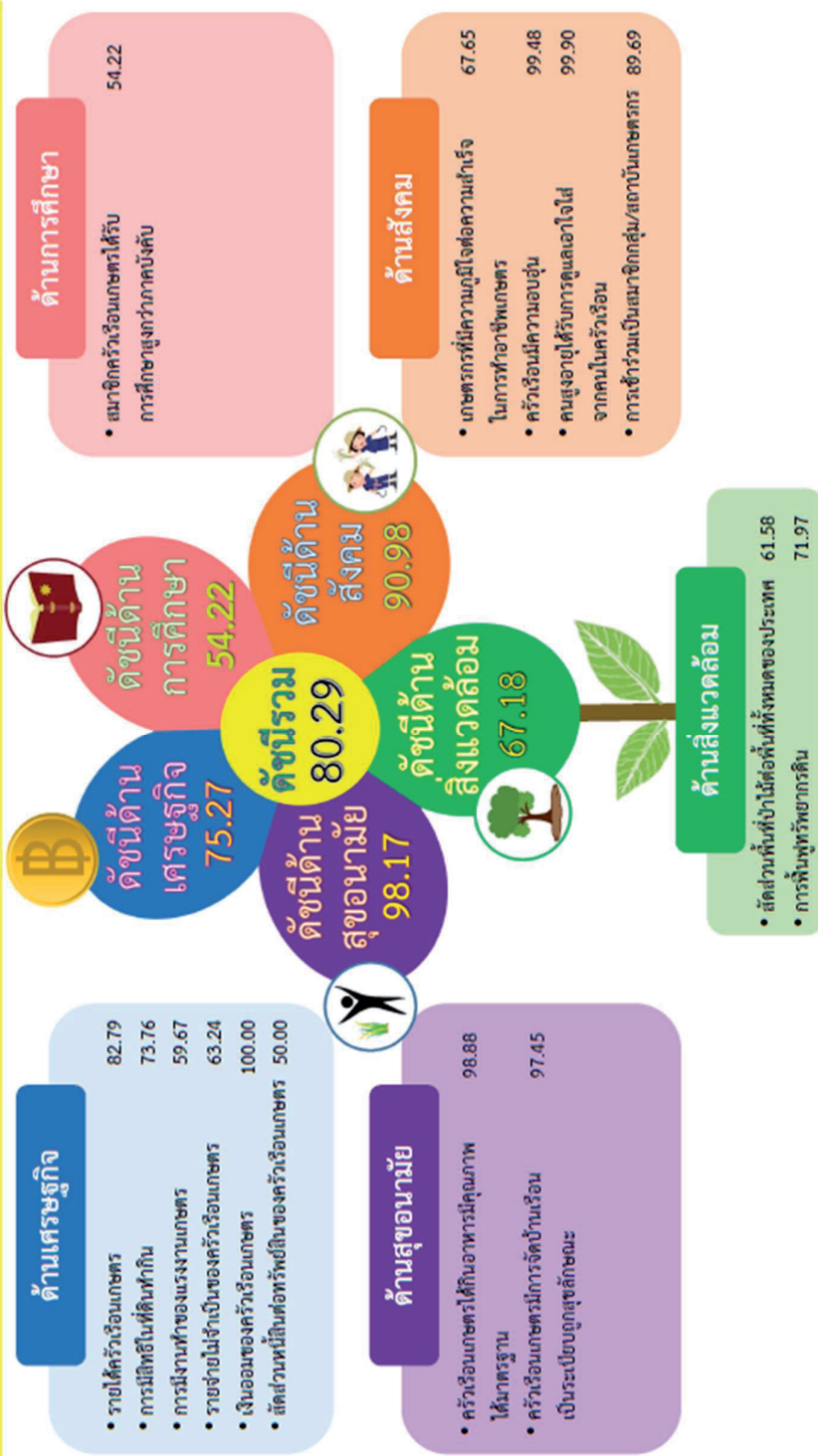
ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ปี 2559 -2561

ดัชนี/ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12
	2559	2560	2561
ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร	79.77	78.94	80.29
ดัชนีด้านเศรษฐกิจ	67.47	74.85	75.27
1. รายได้ครัวเรือนเกษตรกร	71.07	72.83	82.79
2. การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	76.84	76.83	73.76
3. การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	59.70	59.26	59.67
4. รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	65.38	70.00	63.24
5. เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	74.45	100.00	100.00
6. สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00
ดัชนีด้านสุขอนามัย	99.01	97.14	98.17
7. ครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	98.99	98.47	98.88
8. ครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	99.03	95.78	97.45
ดัชนีด้านการศึกษา	58.35	45.50	54.22
9. สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ	58.35	45.50	54.22
ดัชนีด้านสังคม	91.73	90.13	90.98
10. เกษตรกรที่มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	68.78	65.37	67.65
11. ครัวเรือนมีความอบอุ่น	99.35	99.13	99.48
12. คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือน	99.70	99.94	99.90
13. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	91.87	87.82	89.69
ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม	66.20	66.71	67.18
14. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	61.58	61.58	61.58
15. การฟื้นฟูทรัพยากรดิน	70.25	71.15	71.97

ที่มา: จากการคำนวณโดยกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: คะแนนอยู่ระหว่าง	90.00-100.00	คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนอยู่ระหว่าง	80.00-89.99	คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
คะแนนอยู่ระหว่าง	70.00-79.99	คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนอยู่ระหว่าง	60.00-69.99	คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
คะแนนน้อยกว่า	60.00	คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

ดัชนีความเหมาะสมของเกษตรกร ปี 2561

แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็น (COLD CHAIN) ในสินค้าเน่าเสียง่าย (PERISHABLE GOODS)

แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็น (Cold Chain)

ในสินค้าเน่าเสียง่าย (Perishable Goods)

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

มูลค่าตลาดโซ่ความเย็น (Cold Chain) ของไทยในปี 2561 อยู่ที่ประมาณ 2.6 หมื่นล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5 ของมูลค่าตลาดโลจิสติกส์ทั้งหมด และคาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เป็น 3.5 หมื่นล้านบาท ในปี 2565 หรือคิดเป็นร้อยละ 8 ของมูลค่าตลาดโลจิสติกส์ทั้งหมด โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจาก (1) การส่งออกสินค้าและเกษตรแปรรูปที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปริมาณส่งออกผลไม้ สูงถึง 2.3 ล้านตัน (2) กลุ่มธุรกิจร้านสะดวกซื้อและเฟรนไชส์ที่มีแผนลงทุนขยายสาขาต่อเนื่องกว่า 1,000 สาขา และ (3) ความต้องการบริการด้านสาธารณสุข สะท้อนได้จากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูงกว่า 6 แสนล้านบาท (กระทรวงพาณิชย์)

การใช้ระบบโซ่ความเย็น (Cold Chain) โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าเกษตรและอาหารถือเป็น เรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการใช้และควบคุมอุณหภูมิที่ถูกต้องเหมาะสมต่อการเก็บรักษา ในแต่ละกระบวนการผลิต ตั้งแต่การเก็บเกี่ยวจนถึงมือผู้จำหน่ายหรือผู้บริโภค ทั้งการเก็บเกี่ยว วิธีการบรรจุหรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม การเก็บรักษา การกระจายสินค้า การขนส่ง และการจำหน่าย ซึ่งช่วยยืดอายุการเก็บรักษาและรักษาคุณภาพของสินค้า ลดอัตราการสูญเสีย และสร้างความปลอดภัย ในอาหาร ตลอดจนสร้างโอกาสในการขยายตลาดไปต่างประเทศ

ปี 2562 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ดำเนินโครงการศึกษาการจัดทำกรอบ แนวทางการพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการโซ่ความเย็น (Cold Chain) ในสินค้าพืชผักและผลไม้ของ สถาบันเกษตรกรในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อศึกษารูปแบบ การบริหารจัดการการใช้ระบบโซ่ความเย็นของสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผักและผลไม้ (ทุเรียน มังคุด เงาะ สับปะรด มะม่วงขนุน เห็ด และผักใบ) ตั้งแต่ระดับฟาร์มของสมาชิกสถาบัน เกษตรกร มาถึงศูนย์รวบรวมผลผลิตของสถาบันเกษตรกร การเก็บรักษาผลผลิต จนถึงตลาดปลายทาง และจัดทำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโซ่ความเย็นที่มีความเชื่อมโยงระบบการจัดการตั้งแต่ ระบบการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกจนถึงส่งมอบสินค้า โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถาบันเกษตรกร 24 แห่ง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่มี บทบาทสำคัญต่อการพัฒนาโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร ในพื้นที่รวม 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และตราด โดยสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการระบบโซ่ความเย็นของสถาบันเกษตรกร มี 3 ประเภท คือ 1) **ศูนย์รวบรวมผลผลิต** มีสถาบันเกษตรกรที่มีศูนย์รวบรวมผลผลิตที่ได้รับมาตรฐาน GMP จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 41.67 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ที่เหลืออีก 14 แห่ง (ร้อยละ 58.33 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ยังไม่ได้มาตรฐาน GMP 2) **ห้องเย็น** มีสถาบันเกษตรกร 7 แห่งที่มีการใช้ประโยชน์ห้องเย็น (คิดเป็นร้อยละ 29.17 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) โดยสถาบันเกษตรกรทั้ง 7 แห่ง มีห้องเย็นเป็นของตนเอง ที่เหลืออีก 17 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 70.83 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ไม่มีการใช้ประโยชน์ห้องเย็น 3) **รถห้องเย็น** มีสถาบันเกษตรกร 15 แห่ง ที่มีการใช้ประโยชน์รถห้องเย็น โดยในจำนวนนี้มีสถาบันเกษตรกรเพียง 4 แห่ง ที่มีรถห้องเย็นเป็นของตนเอง (ร้อยละ 16.67 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ในขณะที่อีก 11 แห่ง (ร้อยละ 45.83 จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด) ยังไม่มีรถห้องเย็นเป็นของตนเอง แต่ใช้การจ้างรถห้องเย็นของผู้ให้บริการรายอื่น จำนวน 4 แห่ง และใช้รถห้องเย็นของผู้ประกอบการที่มารับซื้อผลผลิต จำนวน 7 แห่ง

การบริหารจัดการโซ่ความเย็นในแต่ละสินค้า สามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) วิธีการจัดการโซ่ความเย็น ณ อุณหภูมิแวดล้อม (อุณหภูมิสูงกว่าหรือเท่ากับ 25 องศาเซลเซียส) มีสินค้าที่เกี่ยวข้อง คือ ทูเรียนผลสด ขนุน มะม่วง สับปะรด และผักใบ โดยในการจัดการโซ่ความเย็นจะไม่มีการลดอุณหภูมิให้กับผลผลิต แต่ควบคุมอุณหภูมิโดยหลีกเลี่ยงแสงแดด และ 2) วิธีการจัดการโซ่ความเย็น ณ อุณหภูมิต่ำกว่าอุณหภูมิแวดล้อม (อุณหภูมิต่ำกว่า 25 องศาเซลเซียส) มีสินค้าที่เกี่ยวข้อง คือ ทูเรียนแกะเนื้อแช่เย็น/แช่แข็ง ที่ใช้ห้องแช่เย็น/แช่แข็งในการแปรรูปและจัดเก็บผลผลิตระดับอุณหภูมಿಯู่ระหว่าง -70 ถึง 15 องศาเซลเซียส มะม่วงและเห็ดที่ใช้ห้องเย็นในการจัดเก็บผลผลิตระหว่างรอการจัดส่ง โดยมะม่วงจัดเก็บในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส และเห็ดจัดเก็บในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส รวมถึงมังคุดและเงาะ ที่ใช้วิธีลดความร้อนด้วยน้ำเย็น (Hydro Cooling) โดยนำผลผลิตไหลผ่านน้ำเย็นและเคลื่อนย้ายตามสายพาน ทำให้ผลผลิตมีอุณหภูมิประมาณ 1-2 องศาเซลเซียส

ประโยชน์ของระบบโซ่ความเย็นที่มีต่อผู้ประกอบการสินค้าเกษตร มี 2 ประการ ประกอบด้วย 1) การลดความสูญเสีย/รักษาคุณภาพของผลผลิต โดยเกี่ยวข้องกับสินค้าต่าง ๆ เช่น ทูเรียนผลสด ขนุน มะม่วง เงาะ มังคุด สับปะรด เห็ดและผักใบ ซึ่งหากพิจารณาอัตราความสูญเสียของผลผลิต นับตั้งแต่การรวบรวมผลผลิตจนถึงการขนส่งสินค้าไปยังปลายทาง พบว่า สินค้ากลุ่มผัก มีอัตราความสูญเสียร้อยละ 4 ของปริมาณผักที่รวบรวม สินค้ากลุ่มผลไม้ มีอัตราความสูญเสียร้อยละ 3 ของปริมาณผลไม้ที่รวบรวม ซึ่งความสูญเสียดังกล่าว มาจากการสูญเสียน้ำหนักตามธรรมชาติ รวมถึงจากกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การคัดเกรด การบรรจุ และการเคลื่อนย้าย และ 2) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต โดยเกี่ยวข้องกับสินค้าเพียงชนิดเดียว คือ ทูเรียนแกะเนื้อแช่เย็น/แช่แข็ง ซึ่งสถาบันเกษตรกรสามารถใช้

ระบบโซ่ความเย็นในการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทุเรียนผลสดที่คุณภาพไม่ผ่านเกณฑ์การส่งออก ได้ถึงร้อยละ 25 ของราคารับซื้อทุเรียนผลสด

สำหรับศักยภาพความพร้อมในการบริหารจัดการระบบโซ่ความเย็นของสถาบันเกษตรกรในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) (จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง) สามารถรองรับความเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่ EEC คือ การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งวัตถุดิบสู่อุตสาหกรรมชีวภาพและการผลิตยา และพัฒนาต่อยอดสู่อุตสาหกรรมแปรรูป โดยให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางรวบรวม และกระจายผลผลิตเกษตรของสถาบันเกษตรกรไปยังพื้นที่ EEC เนื่องจากมีความพร้อมในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานโซ่ความเย็นโดยสถาบันเกษตรกรจังหวัดชลบุรีและระยอง ร่วมเป็นเครือข่ายการผลิตและการตลาด

ปัญหาหรือข้อจำกัดที่พบ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่ได้มาตรฐาน การใช้ประโยชน์ห้องเย็นไม่เต็มศักยภาพ และระบบไฟฟ้าไม่มีเสถียรภาพ รวมทั้งข้อจำกัดเรื่องผังเมืองที่กำหนดพื้นที่สีเขียวทำให้ไม่สามารถขยายห้องเย็นที่มีขนาดใหญ่ได้ 2) ปัญหาด้านต้นทุนและการบำรุงรักษาระบบโซ่ความเย็นสูง 3) ปัญหาขาดข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบบริหารจัดการโซ่ความเย็นในระดับพื้นที่ 4) ปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ระบบโซ่ความเย็นที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสินค้าเกษตรของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และเจ้าหน้าที่รัฐ

แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็น (Cold Chain) ประกอบด้วย 3 แผนงาน ได้แก่

1) แผนการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการโซ่ความเย็นในสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยพัฒนาทักษะความรู้ด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร สร้างและพัฒนาช่างฝีมือด้านการซ่อมบำรุงระบบโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร โดยเฉพาะช่างท้องถิ่น หรือ Young Smart Farmer) สนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมโซ่ความเย็นแก่เกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำแผ่นพับ จัดบูธ สร้างเครือข่ายผ่านระบบ Social Network และส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายการผลิตและตลาดสินค้าเกษตร

2) แผนการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการโซ่ความเย็นสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกร โดยพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการทำธุรกิจสินค้าเกษตรสนับสนุนการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร เช่น อาคารรวบรวม GMP ห้องเย็น รถห้องเย็น เป็นต้น สร้างต้นแบบ Cold Chain Village สนับสนุนเงินทุนปลอดดอกเบี้ย ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบโซ่ความเย็นสินค้าเกษตรร่วมกันสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโซ่ความเย็น

สินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ เช่น การให้เข้าพื้นที่เพื่อติดตั้งไฟฟ้า 3 เฟส หรือทำอาคารห้องเย็น สนับสนุนการใช้ระบบให้ความเย็นแบบประหยัดพลังงาน สนับสนุนการใช้ระบบติดตามสถานการณ์ขนส่ง และระบบการตรวจสอบย้อนกลับตั้งแต่ฟาร์มจนถึงส่งมอบสินค้า

3) แผนการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการบริหารจัดการโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร
โดยสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับระบบโซ่ความเย็นให้เป็นปัจจุบัน จัดทำคู่มือการพัฒนา และส่งเสริมมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการระบบโซ่ความเย็นสำหรับสินค้าเกษตร สนับสนุนวิจัยพัฒนาเพื่อการพัฒนาาระบบโซ่ความเย็นสินค้าเกษตร รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กระทรวงเกษตรฯ กับบทบาทที่ท้าทาย...
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

กระทรวงเกษตรฯ กับบทบาทที่ท้าทาย...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนนโยบายและแผนการเกษตร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

ภายหลังจากที่สหประชาชาติมีข้อมติ A/RES/70/1 รับรองวาระแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง 17 เป้าหมายเมื่อปลายปี พ.ศ. 2558 แล้ว คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council: ECOSOC) ได้จัดการประชุม HLPF-High-level Political Forum on Sustainable Development ขึ้นตามข้อมติ A/RES/66/288 เพื่อเป็นกลไกในการติดตามและทบทวนผลการอนุวัติวาระแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ค.ศ. 2030 และเป็นเวทีที่ให้ประเทศสมาชิกสามารถแสดงภาวะความเป็นผู้นำทางการเมืองในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

การประชุมติดตามผลการอนุวัติฯ ตามกลไก HLPF จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยหัวข้อการประชุมในแต่ละปีจะแตกต่างกันไป ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีแรกที่จัดการประชุมภายใต้หัวข้อเรื่อง “การสร้างหลักประกันว่าจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Ensuring that no one is left behind)” หลังจากนั้นได้เริ่มมีการทบทวนเชิงลึก (Deep review) จนครบทั้ง 17 เป้าหมาย ในปี พ.ศ. 2562 จึงเป็นที่น่าสนใจว่า การพัฒนาสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกอยู่ในระดับใดมีปัญหาคืออะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีส่วนร่วมอย่างไรในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การทบทวนเชิงลึกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2562

ปี พ.ศ. 2560 “การขจัดความยากจนและส่งเสริมความมั่งคั่งในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง
(Eradicating poverty and promoting prosperity in a changing world)”

ปี พ.ศ. 2561 “การเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ยั่งยืนที่สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลง
(Transformation towards sustainable and resilient societies)”

ในปี พ.ศ. 2562 “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างความเสมอภาค
(Empowering people and ensuring inclusiveness and equality)”

1. ภาพรวมการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาคมโลก

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย (Goals) ประกอบไปด้วย 169 เป้าประสงค์ (Targets) และ 232 ตัวชี้วัด (Indicators) ตัวชี้วัดหลายตัวมีพัฒนาการในทางที่ดี เช่น จำนวนคนยากจนสุดขีดลดลง อัตราการตายของทารกลดลง ความเสมอภาคทางเพศวัดจากงบประมาณที่ใช้ขับเคลื่อนมีจำนวนมากขึ้น ประชากรในประเทศที่ยากจนเข้าถึงไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้น ประสิทธิภาพแรงงานของโลกสูงขึ้น อัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้น สัดส่วนประชากรเมืองที่อาศัยในชุมชนแออัดลดลง และพื้นที่ทะเลที่รับความคุ้มครองมีจำนวนเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากการประชุม HLPF 2019 พบว่า พัฒนาการที่เกิดขึ้นยังเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่มีขนาดใหญ่มากพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนโฉมการพัฒนาสู่ความยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดในปี ค.ศ. 2030 ได้ เนื่องจาก (1) คาดว่าอัตราความยากจนสุดขีดในปี ค.ศ. 2030 จะอยู่ที่ร้อยละ 6 ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถขจัดความยากจนได้ตามเป้าหมายที่ 1 (ขจัดความยากจน) (2) จำนวนผู้อพยพหิวโหยได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จากภาวะสงครามยึดเยื้อและปัญหาความขัดแย้ง (3) จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบที่มีน้ำหนักเกินและเป็นโรคอ้วนมีจำนวนเพิ่มขึ้น (4) ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง โดยมีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ประมาณ 1 ล้านชนิดที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (5) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (6) กลุ่มประชากรที่ถือว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสยังคงไม่ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะเยาวชน ประชากรในชนบท ผู้พิการและผู้ป่วย HIV/AIDS และ (7) ความเหลื่อมล้ำทางเพศยังคงมีอยู่ โดยสัดส่วนการจ้างงานผู้หญิง โดยเฉพาะในตำแหน่งระดับบริหารที่มีอยู่ในระดับต่ำ ค่าจ้างแรงงานหญิงที่ได้รับต่ำกว่าแรงงานชาย นอกจากนี้ สติติการทารุณกรรมทางเพศก็ยังคงอยู่ในระดับสูง

2. ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกที่เป็นประเด็นท้าทายสำหรับภาคเกษตรและการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในช่วงที่ผ่านมา

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคเกษตรมี 6 เป้าหมายประกอบด้วย เป้าหมายที่ 2 6 8 13 14 และ 15 ในเอกสารรายงาน E/2019/68 ของ ECOSOC พบตัวชี้วัดหลายตัวมีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น แต่ก็มีบางตัวชี้วัดที่ยังเป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะหน่วยงานประสานการติดตามเป้าหมายตัวชี้วัดและการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สรุปตัวชี้วัดที่ยังคงเป็นปัญหา แผนและผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา ดังนี้

SDG 2 : ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยุกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

ประเด็นท้าทายของโลกใน SDG 2 ที่สำคัญคือ (1) จำนวนผู้อดอยากหิวโหยของโลกเพิ่มขึ้นจาก 784 ล้านคนในปี พ.ศ. 2558 เป็น 821 ล้านคนหรือประมาณ 1 ใน 9 คนของประชากรโลก (2) เด็กหลายล้านคนทั่วโลกยังคงประสบกับภาวะทุพโภชนาการ โดยมีเด็กที่อยู่ในภาวะเตี้ยผิปกติ 149 ล้านคน ภาวะผอมผิปกติ 49 ล้านคน และอยู่ในภาวะน้ำหนักเกิน 40 ล้านคน และ (3) การลงทุนภาคเกษตรของโลกลดลง โดยสัดส่วนงบประมาณด้านเกษตรต่อสัดส่วนภาคเกษตรต่อ GDP ได้ลดลงจาก 0.42 ในปี พ.ศ. 2544 เหลือ 0.26 ในปี พ.ศ. 2560

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงานสนับสนุน SDG 2 ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560-2564 ที่ส่งเสริมการเข้าถึงอาหารตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืน การส่งเสริมการผลิตอาหารคุณภาพดี ลดการสูญเสีย และรักษาเสถียรภาพการผลิตอาหาร นอกจากนี้ ยังดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะช่วยเกษตรกรรายย่อยพึ่งตนเองได้ ปัจจุบันมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 70,172 ราย โครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร ซึ่งส่งเสริมอาหารปลอดภัยและลดการใช้สารเคมี โดยปัจจุบันมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 6.5 แสนไร่ และมาตรฐาน GAP 7.5 แสนไร่

SDG 6 : สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำ และการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน

คาดการณ์ว่าร้อยละ 60 ของประเทศสมาชิกสหประชาชาติจะไม่สามารถบรรลุ SDG 6 ได้ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ (1) ประชากรจำนวนมากถึง 785 ล้านคนที่ไม่มีน้ำดื่มสะอาด (2) ประมาณ 1 ใน 3 ของโลกมีค่าความตึงเครียดจากน้ำอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในแถบแอฟริกาและเอเชีย (3) มีน้ำข้ามพรมแดน 67 ประเทศ แต่มีเพียง 17 ประเทศที่มีการจัดการน้ำข้ามพรมแดนร่วมกัน และ (4) เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (Official development assistance: ODA) สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลดลงร้อยละ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2560

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พัฒนาแหล่งน้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างหลักประกันแหล่งน้ำจืดที่ยั่งยืน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 2.58 ล้านไร่ คิดเป็นปริมาณน้ำ 1,483 ล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบาดาล และระบบอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งดำเนินการแล้ว 6,896 แห่ง คิดเป็นปริมาณน้ำ 2,229 ล้านลูกบาศก์เมตร

**SDG 8 : ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงาน
อย่างเต็มที่ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

ประเด็นปัญหาของโลกที่ยังคงมีอยู่ คือ (1) ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสในการจ้างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนและสตรี โดยเยาวชนมีโอกาสดังงานน้อยกว่าผู้ใหญ่ถึงสามเท่า เยาวชนหญิงมีโอกาสดังงานน้อยกว่าเยาวชนชายถึงสองเท่า ความแตกต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานหญิงกับแรงงานชายอยู่ที่ร้อยละ 12 และ (2) แรงงานจำนวนมากมีความเสี่ยงในสถานที่ทำงาน โดยอัตราการตายในสถานที่ทำงานมีจำนวน 3 คนในหนึ่งแสนคน และอัตราการได้รับบาดเจ็บ 889 คนในหนึ่งแสนคน นอกจากนี้ประมาณร้อยละ 50 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทำงานในระบบการจ้างงานที่ไม่เป็นทางการ ทำให้เสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน โดยได้จัดทำโครงการที่สำคัญ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาที่ครอบคลุมผ่านโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกสหกรณ์ 11.57 ล้านคน และการพัฒนา Smart farmers ให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ 1.01 ล้านราย การส่งเสริมการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องผ่านโครงการจัดการแบบแปลงใหญ่ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ร่วมโครงการแปลงใหญ่ 5.41 ล้านไร่ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 3.15 แสนคน และการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรเชิงรุก (Agri map) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีพื้นที่ร่วมโครงการรวม 4.4 แสนไร่ และการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีพื้นที่ร่วมโครงการรวม 1.4 ล้านไร่

SDG 13 : ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและผลกระทบ

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของโลก จากรายงานของ ECOSOC พบว่า (1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศบ่อยครั้งขึ้นและเกิดขึ้นเร็วกว่าที่คาดไว้ โดยในปี ค.ศ. 2017 ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศอยู่ในระดับ 405.5 ส่วนในล้านส่วน (part per million: ppm) ซึ่งเป็นระดับที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 146 เมื่อเทียบกับระดับความเข้มข้นฯ ก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม และ (2) มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจโดยตรงที่เกิดจากภัยพิบัติ ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2560 สูงถึง 3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ และมีผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ 1.3 ล้านคน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการผ่านยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านเกษตร พ.ศ. 2560-2564 โดยมุ่งเน้นให้ภาคเกษตรไทยมีภูมิคุ้มกันและมีส่วนร่วมในการบรรเทา

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเพิ่มความสามารถในการปรับตัวเกษตรกร การมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการจัดทำฐานข้อมูลการวิจัย และการประเมินผลโครงการด้านการปรับตัว ซึ่งมีโครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร โดยสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผาเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร 15,720 ราย ฝักระวัง ติดตามสถานการณ์ และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรในช่วงวิกฤต 149 ตำบล ธรณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์กระดุนจิตสำนึกของเกษตรกรให้หยุดเผาในพื้นที่การเกษตร 27 จังหวัด

SDG 14 : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

ประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ (1) มหาสมุทรมีความเป็นกรดเพิ่มขึ้น จากการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศ โดยระดับความเป็นกรดของมหาสมุทรเพิ่มขึ้นร้อยละ 26 เมื่อเทียบกับยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม หากไม่มีการดำเนินการใด คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 100–150 ภายในสิ้นศตวรรษนี้ และจะกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเล (2) นโยบายที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างมีความรับผิดชอบยังมีไม่เพียงพอที่จะต่อสู้กับปัญหาการจับสัตว์น้ำเกินศักยภาพ โดยสัตว์น้ำทะเลเพื่อความยั่งยืนอยู่ในระดับที่ลดลงจากร้อยละ 90 ในปี พ.ศ. 2517 เหลือร้อยละ 66.9 ในปี พ.ศ. 2558 (3) หลายประเทศมีกลไกทางกฎหมายและเชิงสถาบันในการส่งเสริมให้ชาวประมงรายย่อยได้เข้าถึงทรัพยากรและตลาด แต่การบังคับใช้ยังอยู่ในระดับต่ำ และ (4) การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU) ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม ภายใต้การกำกับของศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) โดยมีโครงการจัดระเบียบการประมงให้เป็นมาตรฐาน ซึ่งได้มีการตรวจสอบการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำจากเรือประมงต่างประเทศ การควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมงพาณิชย์ การติดตามและฝักระวังการทำประมงในทะเล และในน่านน้ำภายใน การฝักระวังการทำประมงของเรือประมงและเรือขนถ่ายสัตว์น้ำไทยนอกน่านน้ำ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากรและการทำประมงเพื่อประเมินศักยภาพการผลิต ตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกับชุมชนประมง

SDG 15 : ปกป้อง พืชพันธุ์ และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ (1) ความเสื่อมโทรมของดินยังคงเพิ่มสูงขึ้น โดยพื้นที่ประมาณ 1 ใน 5 ของโลก มีดินเสื่อมโทรมที่เกิดจากมนุษย์ เช่น การแปรสภาพเป็นทะเลทราย การขยายตัวของเกษตรกรรม และการขยายตัวของเมือง (2) ยังคงมีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคามและมีการค้าสัตว์ป่าอย่างผิดกฎหมาย และ (3) ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ผ่าน Access and Benefit Sharing Clearing House ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค่อนข้างน้อย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (United Nations Convention to Combat Desertification: UNCCD) และสนับสนุนการจัดตั้งความร่วมมือทรัพยากรดินแห่งประเทศไทย (Thai Soil Partnership) เพื่อเป็นเวทีหารือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมและแนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์ดินอย่างยั่งยืน ดำเนินการก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3. การบรรลุเป้าหมาย SDGs ในภาพรวมของไทยเมื่อเทียบกับต่างประเทศ

จากข้อมูล SDG index ซึ่งจัดทำโดย Sustainable Development Solution Network (SDSN) และ the Bertelsmann Stiftung เพื่อวัดระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวมของแต่ละประเทศ พบว่า ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้คะแนน 73 จาก 100 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศ เป็นคะแนนที่สูงกว่าปีก่อน (69.2 คะแนน) และอันดับดีขึ้นกว่าปีก่อน (อันดับที่ 59)

สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้น คือ SDG 1 (ขจัดความยากจน) เป้าหมายที่ยังมีพัฒนาการช้า คือ SDG 3 (สุขภาพที่ดี) SDG 10 (ลดความเหลื่อมล้ำ) SDG 13 (การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ) และ SDG 14 (ความยั่งยืนของมหาสมุทรและทะเล) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น พบว่า ประเทศที่มีคะแนนอันดับสูง 5 ประเทศแรก ยังคงเป็นประเทศทางยุโรป คือ เดนมาร์ก (85.2 คะแนน) สวีเดน (85 คะแนน) ฟินแลนด์ (82.8 คะแนน) ฝรั่งเศส (81.5 คะแนน) และ ออสเตรีย (81.1 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว นับว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีกว่าและมีคะแนนสูงกว่าประเทศเวียดนาม (71.7 คะแนน อันดับ 54) สิงคโปร์ (69.6 คะแนน อันดับ 65) มาเลเซีย (69.6 คะแนน อันดับ 68) ฟิลิปปินส์ (64.9 คะแนน อันดับ 98) อินโดนีเซีย (64.2 คะแนน อันดับ 102) เมียนมาร์ (62.2 คะแนน อันดับ 110) และ สปป.ลาว (62 คะแนน อันดับ 111)

4. ผลการประชุม SDG Summit 2019

การประชุมระดับผู้นำว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Summit 2019) เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2562 ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 74 ที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เข้าร่วมกล่าวถ้อยแถลง ในฐานะประธานอาเซียน ได้เน้นย้ำเจตนารมณ์ที่จะเร่งรัดการขับเคลื่อน SDGs รวมทั้งดำเนินการในระดับท้องถิ่น ผ่านการเสริมสร้างประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการเสริมสร้างความเชื่อมโยง ลดความเหลื่อมล้ำ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ตามเป้าหมายดิจิทัลอาเซียนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความครอบคลุมทางการเงิน อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และร่วมกันขจัดปัญหาขยะทะเล ตลอดจนเสริมสร้างความร่วมมือผ่านการเปิดเสรีทางการค้าและการค้าพหุภาคี การสร้างเครือข่ายเมืองอัจฉริยะ และร่วมมือกับสหประชาชาติและประเทศต่าง ๆ ทั้งในและนอกภูมิภาค นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรียังได้ร่วมกับผู้นำจากทั่วโลกรับรองปฏิญญาทางการเมืองของการประชุมระดับผู้นำว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นการยืนยันคำมั่นของผู้นำที่จะร่วมกันอนุวัติและเร่งดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้สำเร็จภายในปี ค.ศ. 2030 พ.ศ. 2573)

5. การดำเนินงานขั้นต่อไปในปี พ.ศ. 2563

ที่ผ่านมาการรายงานผลการอนุวัติการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยส่วนใหญ่เป็นการรายงานการดำเนินงานผลของโครงการ ยังไม่มีผลคำนวณตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับประเทศอย่างชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องข้อมูล ดังนั้น การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะต่อไป ควรเน้นการลงทุนด้านระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่ถูกต้อง ทันเวลา รวมถึงข้อมูลของกลุ่มที่ด้อยโอกาส และกลุ่มที่เข้าถึงยาก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และวิธีการใหม่ในการผลิตข้อมูลที่มีคุณภาพดี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้สามารถติดตามผลการอนุวัติได้

สำหรับการประชุม HLPF 2020 ที่จะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 7-16 กรกฎาคม 2563 ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา องค์กรสหประชาชาติได้กำหนดหัวข้อของการทบทวนเชิงลึก คือ “Accelerated action and transformative pathways: realizing the decade of action and delivery for sustainable development” ซึ่งการดำเนินงานของประเทศไทย ภายใต้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Voluntary National Review: VNR) โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานคณะทำงาน และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ได้กำหนดรูปแบบการจัดทำรายงาน VNR ของประเทศไทย ฉบับปี พ.ศ.2563 โดยใช้หัวข้อ คือ “Volunteerism” ในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วย

เร่งรัดการดำเนินการตาม SDGs โดยเชื่อว่ากลไกจิตอาสาจะช่วยสร้างความตระหนักหรือสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในระยะยาว รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อ HLPF 2020 และข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ ที่ 73/140 “Volunteering for the 2030 Agenda for Sustainable Development” รวมถึงสอดคล้องกับการดำเนินการในระดับภูมิภาคที่ผ่านมาและทิศทางในระดับโลกที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอาสาสมัครของหน่วยงาน อาทิ อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ ครัวบุญชี้อาสา หมอดินอาสา และเศรษฐกิจการเกษตรอาสา เป็นต้น ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งมีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs สุขุมชนและท้องถิ่นต่อไป

ที่ปรึกษา

นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์

นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว

นายพลเชษฐ์ ตราโช

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

คณะผู้จัดทำ

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2562 และแนวโน้มปี 2563

นางสาวพนิดา ไพบูลย์จิตต์อารี

นายสุคนธ์ คงกลม

นางสาวสุประมา โรจนะบุรานนท์

นางสาวอรพิม สุนทรเขต

นางศาสตรียา อนันต์ธนศาล

นางสาวมินท์ฐิตา ธนวงศ์จรัสสิน

นางสาวกวิณทิพย์ ศรีงาม

นางสาวพรชกร แก้วงามพรรณ

นายพงษ์พีระ मुखแจ้

นายชิติพันธุ์ เชิดชูไชย

นายรัฐภูมิ อธิรัตน์

ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

Disruptive Agricultural Technology

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Office of Agricultural Economics (OAE)
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทร. 0-2940-6488 0-2940-5550-1